

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Disputatio III. De reliquis Actionibus Angelicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](#)

Quod autem illic interveniat discursus virtualis Ratio, quia illa stat cum unitate notitiae, modò noscatur causa per effectum, effectus per causam quod sàpè contingit Angelis.

Ex hac occasione inquit solet: An abstractivè noscunt Angelis? Si per abstractivè noscere intelligatur noscere per species alienas v. g. Angelum per speciem faciei alatae, sic non noscet Angelus; et enim hæc manifesta falsitas, ludens imaginationis. Si autem abstractivè noscere est noscere per rationes communes germanum illarum conceptum formando; sic noscunt abstractivè: cùm hic modus etiam noscendi importet quiddam dignum Angelo, ut noscat rem in re, quo noscibilis est, cum fundamento

Sed hæc solvendum restat & explicandum, quomodo tunc Angelus non nosceret confusè? Triplex confusa notitia cogitari potest r. Quando ratio communis præcita à differentiis cognoscitur præcisione objectivæ; quæ notitia hoc sensu potest appellari confusa; quia per illum non attinguntur clare res; quia cùm illa ratio communis in re nihil aliud sit, quām ipsa singularia, quæ tamen non attinguntur, fit ut illa notitia dicatur confusa. Hæc notitia in duobus casibus non posset tribui Angelis, ex dictis rationibus. In primis, si ipsa ratio communis, per species alienas nosceretur. Deinde si non coniungeretur actuali notitiae, etiam individuum,

II. Est notitia confusa, in qua attingitur clare una formalitas & confusè alia; vi cuius scilicet ita se habeat notitia, sicut se habet dum concipit decem, vel ita sicut se haberet oculus ad videndum Petrum, & parietem penetratum. Hæc confusio est rejecta in Philosophia, adeoque nullo modo etiam Angelo concessibilis. Et certè hæc sententia admittit contradictionem in creatib. e. nosci clare, & non nosci clare sed confusè, propter quæ tamen evitanda negat præcisiones objectivas. Deinde quid potest dici me confusè attingere aliquid, quod æque mihi non repræsentatur, ac non repræsentatur, simpliciter non cognitum.

III. Notitia confusa est ita explicabilis, ut denominatum hoc ab intellectu, quod est animal ut sic, ita concipiatur, ut in illo non respondeat denominatum ab intellectu rationale ut sic: Licet animal illud comparatum ad statum realem, sit cognitum animal, quod est rationale. Hæc sententia voce sola differt à prima. Nam etiam nos dicimus, quod præcisiones objectivæ rationum communium, non dentur nisi pro statu intentionali, & quod hoc objectum, quod est animal pro statu non nisi intentional non repræsentet rationale, licet pro statu reali & physico, illud animal, sit rationale, de quo pluribus locis alibi significatum. Hæc notitia confusa potest tribui Angelis; est enim eadem cum prima.

P.
MLOD
OWSKI
et Z:
VI

DISPUTATIO III.

De reliquis Actionibus Angelicis.

De tribus præcipiè Actionibus hæc agerur,
de Volitione, Locutione, Motu Angelico.

QUESTIO I.

De Volitione.

Quod detur in Angelis voluntas, fundatur in illo principio; quia omne cognoscitum, sicut est substantia de facto, habet appetitum sibi proportionatum; hic autem, est voluntas. An voluntaria illorum sit identificata substantiæ, pendet ex Animaisticis. Quod Volitiones sint distinctæ realiter in illis; petitur ex impossibilitate substantiarum creatarum, cui sunt sui motus identificatae, vel substantia ex perfectione talis substantiæ, de qua in Angelo non constat. Habere illos voluntatem liberam certum est ex Fide; nam aliquippe carunt, aliqui non, sed meritisunt; hæc

autem arguunt libertatem. Et cùm nullum bonum creatum sit, summè bonum, cumque non competat illis intuitiva summi boni notitia, fit, ut liberè & Deum & creaturam ament. Hinc quia naturalis cognitio quam habent de Deo, est adhuc abstractiva, fit, ut non necessitentur ad amandum illum amore naturali. Hic tamen Amor in Beatis, est juxta naturalem inclinationem; habent enim diu tamen practicum, quod honestissimum bonum, sit maximè amandum. Unde amore appetitivo etiam naturali magis Deum amant quam se: quod etiam docet S. Thomas hæc q. 60. a. 5. fundari que potest ulterius in hoc; quia quod est alterius secundum naturam, si cætera sint paria naturæ insti-tuti, principalius fertur in id cuius est, quam in seipsum, & ita manus opponit sese ictui, pro conservatione totius. Fortè tamen attenta conditione naturali, intensius seipso amant. Ratio; quia

quia bonum proprium præcipue intuitivè cognitum vehementius & intensius movet, quam bonum per abstractionem cognitum.

Duo hic de volitione Angelica specialius discussienda sunt. In primis: An potuerint peccare eodem instanti quo creati sunt? Secundò: An, & quid sit inflexibilitas voluntatis Angelicæ.

DICENDUM est 1. *Angeli potuisse habere actum volitionis peccaminosa, in eodem instanti quo creati sunt: est sententia communior contra Thomistas.*

PROBATUR. Tum, quia id non implicat Contradictionem. Tum, quia pro illo instanti habuerunt voluntatem; Ergo poterant habere ejusdem & usum, si autem usum, cur non & abusum? Tum, quia nulla est necessitas, præcedentia boni actus, præ malo; & ex altera parte, eodem instanti possunt elici actus intellegens, & simul volatio. Ergo:

OBJICITUR 1. Conditio ipsius operationis exigit, ne Angelus possit peccare primo instanti, quod ipsum probatur. Tum, quia operatio libera, non potest simul cum naturali incipere, utpote indigens deliberatione, neque applicatio voluntatis, potest esse in eodem instanti. Tum, quia pro illo instanti occupabantur Angelij judicio practico de his, quæ tenebantur facere. Ergo non poterant contra tale judicium peccare. Tum quia, ut possit committi peccatum, requiritur judicium de bonitate & malitia morali objecti, hoc autem judicium, requirit notitiam bonorum physicorum & moralium, requiritur item ut malum sub ratione boni præsentetur, quæ omnia indigent plus, quam uno instanti.

RESPONDETUR. Hæc omnia bene posse perfici uno eodemque instanti, præcipue supposito, quod habeat spheram noscibilitatis, non alligatam unius objecto. Et si potest simul exerceri visio, quæ est necessaria, & amor visi, cur multò magis id non reperiatur in Angelis? Quod autem adfertur de judicio practico vel significatur, quod illud judicium non nisi unam partem proponat, hoc est bonum, cum tali judicio concedo non posse peccari, sed nego pro primo instanti fuisse non nisi tale judicium. Si autem per judicium practicum, intelligatur, judicium directum operationis, concedo illud fuisse pro primo instanti; sed quero, cur pro eodem non potuerit subnecti etiam operatio mala?

OBJICIT 2. Malonius apud Suarez. Si Angelus eo instanti peccaret, Deus esset causa illius peccati; quod ipsum probatur: quia essentialiter ante actum secundum peccati, debet præcedere actus primus etiam malus: non enim malum, nisi à malo provenire potest. Ergo tribueretur Deo peccatum, ratione illius actus primi mali.

RESPONDETUR. Negando Antec. Actus

secundus malus, non debet profici sci ab actu primo formaliter malo, sed ab actu primo, quæ potentia productiva indifferens ad bonum & malum. Addit Arriaga quod hoc Argumentum probet nec in sequenti instanti posse peccare Angelum: Nam illum actum secundum debet præcedere actus primus, quoniam potest haberis à Deo, qui tam in primo quam in secundo instanti, non potest esse causa mali: si ipsa etiam voluntas non posset habere illum actum primum; quia deberet præsupponi mala ad illum habendum, & sic in infinitum.

INSTAT 1. Illud peccatum tribueretur specialiter Deo: quia effectus qui ponuntur in primo instanti productionis, tribuantur causa, juxta illud, qui dat esse dat consequentia ad esse.

RESPONDETUR. Axioma illud verum esse non nisi de physica, vel metaphysica emanatione proprietatum, non autem de motibus liberis, & quamvis effectus primum in lucem editus, tribuatur efficienti: quia nihil scipsum producit: non est tamen necesse, ut motus liberis ipsius effectus, tribuantur efficienti.

INSTAT 2. Granadus apud Arriaga. In rebus humanis auctor alicujus rei artificiosus, dicit per se primam illius operationem: sic horologopægus solet illud primum in suo loco constituere & experiri cursum; priusque probatus attemperatus calamus, & Professor assit dum primum examinatur discipulus.

RESPONDETUR. Negando Conseq. Disparitas, quia horologium & calamus habent statam & mortuò quadam modo suam perfectionem, hinc defectus perfectionis artifici tribui debet, quod in praesenti non contingit: quia ille defectus bene referri poterit in ipsam libertatem creaturæ. Assistentia Professoralis, est non nisi consuetudinaria, ad quam non ligatur Deus.

OBJICITUR 3. Si in primo instanti posset peccare Angelus, moraliter loquendo peccat aliquis, & tamen non peccavit. Ergo nec peccare potuit.

RESPONDETUR. Ne peccarent gratia fecit: Jam autem à negatione actus, non tener Conseq. ad negationem potentiae.

OBJICITUR 4. Pro illo primo instanti habuerunt gratiam. Ergo pro illo primo instantino potuerunt peccare.

RESPONDETUR. Saltem potuerint peccare, casu, quo non habuerint gratiam justificantem. Sed illa etiam posita, Nunquid de potentia absoluta non potuerint simul stare peccatum & gratia. Saltem ergo argum. probat ex accidenti non potuerint peccare: quia pro illo instanti habuerunt gratiam, sed non sequitur ex natura rei, & spectando ipsam conditionem voluntatis, quod ad malum se movere non potuerint.

OBJICIT 5. Joannes à S. Thom. d. 23. art. 2. n. 12. Angelus & quæcunque creatura intellexua.

R
TH
zian
TBN
D.
S

Disputatio III.

7

finalis, in suo primo actu non potest se movere, nec a se accipere & formare dictamen, sed a principio exteriori. Ergo nisi tale principium movens & dans illi dictamen, sit defectuosum, non poterit defectuosum dictamen dare, sine autem defectuoso dictamine non potest voluntas aliqua peccare, quia semper vult ex motu & directione intellectus: Non potest autem dici, quod aequaliter proponatur utrumque, & voluntas pro sua parte alterum eligat nullo defectuante ex parte dictaminis: quia si unum ex illis objectis malum est, non potest acceptari a voluntate, nisi quia convenientia ejus sibi manifestetur, & non reputetur, ut multum inconveniens. Antecedens principale probat ex S. Thom. prima secundæ q. 9. a. 4. fundamento dum pro ab Aristotele, qui censuit voluntatem in primo motu, debere operari ex instinctu exteriori. Ex quo sic argutur. Omne movens est in actu, & omne mobile in potentia, & sic movens ut movens, reducit mobile de potentia in actu, nulla autem potentia reducitur ad actu per potentiam, sed per actu. Ergo ut voluntas se moveat, debet supponi in actu, & non solùm in potentia. Ergo cùm procedit in primum actu, ad illum non potuit se movere: quia non fuit aliud actus prior, per quem moveretur ad istum. Conseq. princip. probatur. Quia si dictamen defectuolum est, ab agente defectuoso provenire debet, & cum in illo primo actu moveatur a suo generante, quod est Deus, qui solus potest in se mem illabi: Ergo solus ille potest illud dictamen operari: Deus autem est agens indefectibile.

RES POND E TUR. Conforme esse rationi, ut prima cogitatio, veniat ab exteriori non quidem elicitive, sed determinative ut hoc potius per illo noscatur. Hoc tamen potest haberi, etiam ab occurrence objecorum, quæ occurrence respectu nostri casualis est, non autem respectu ordinantis Dei, hoc autem dictamine posito, in eodem instanti, posset adhuc creatura di-ctamen aliquod pravum facere, & subiungere procedem instanti actu malum. Deinde etiam non formato ullo alio dictamine pravo, potest voluntas alterutram partem sequi, quod dictamen non representat malum ut malum, sed representat indifferenter, ita ut relinquit locum bono & malo actu pro eodem instanti; quodque ad illud dictamen indifferenter propensum objectum non possit subneci actus manus, non evincit obiectio, dictamen autem indifferenter possit à Deo poni.

INSTANT Idem. Non sufficit recurrere ad objectum indifferenter propositum: quia circa tale objectum adhuc potentia est indifferenter ut velit, vel nolit: Ergo solum objectum, non est sufficiens actualitas, ut potentia ita se moveat, cum potius objectum indifferenter, habeat se ut materia circa quam; hinc desiderabitur semper actualitas alia.

RESPONDE TUR. Hanc instantiam invehe-re prædeterminationem, alias refutatam; imò invehit eandem etiam in intellectum, quia intellectus ut intelligat vel non intelligat, id ob-jectum indifferenter est. Directè autem ad Argumentum

RESPONDE TUR. Ut scilicet tollatur indif-ferentia ad volendum vel non volendum, sicut & ad intelligendum vel non intelligendum, sufficiat determinatio oriunda ex vi ipsius actus qui elicitur, determinatione inclusa in ipso exer-citio, non verò orta ex aliquo antecedente. Unde illa propositio, nulla potentia reducitur ad actu per potentiam, hoc sensu est vera, nulla potentia existendi physica, reducitur ad actu existendi, per potentiam, nulla item potentia manens in esse potentie, reducitur ad actu; potest tamen potentia non manens in esse poten-tiæ, sed in exercitio potentie, reducere se ad actu, potest item potentia posita in actu exi-stentiae, & cum prærequisitis suis, reducere se ad actu; hæc autem prærequisita sunt decretum concurrendi ad utrumlibet, propositio objecti, oblatus concursus &c.

DICENDUM 2. Non habere Angelos inflexi-bilem voluntatem, est contra Thomistas com-munior, & contra Granadum tr. 14. d. 2. Volunt autem Thomistæ hoc, quod si Angelus semel aliquid amarit, non possit jam retractare voluntatem, odisque illud, quod non ita se habere.

PROB A TUR 1. Auctoritate PP. Aug. L. 12. de Civit. c. 9. L. de Correct. & gratia c. 11. & Damasc. L. 2. de Fide orth. c. 3. aliorumque quos vide apud Martinon disp. 41. S. I.

PROB A TUR 2. Quia Angeli sunt liberi, ergo indifferentes ad volendum vel non volendum, ergo mutabilis & flexibilis voluntatis. Et certe si sunt inflexibilis voluntatis, vel ideo id est: quia actibus variis movere non possunt, & hoc est fal-sum: Nam non sunt actus purus volendi. Vel ideo fit, quia non habent potentiam flexibili-tatis, & hoc dici non potest; quia habendo li-bertatem habent indifferientiam adeoque flexi-bilitatem.

PROB A TUR 3. Angeli primo instanti ope-rati sunt per Theologos liberè aliquid boni, saltemque habuerunt actu naturalem amoris Divini, & tamen postea cum peccarunt, illum non habuerunt. Ergo apparet illos flexibilem voluntatem habere.

OBJICITUR 1. In oppositum esse Auctori-tates PP.

RESPONDE TUR. Illorum aliquos negare nonnisi pœnitentiam Angelis, idque vel ex eo capite, quod corpus non habeant, accipiendo pœnitentiam, pro afflictione corporis, usitata pœnitentibus: Sicque est intelligendus Damasc. Alii non plus volunt quam quod peccatum il-lorum fuerit, sicut mors corporis, quod inflexi-bile est post mortem; tribuendo illis inflexi-bilitatem

P.
MŁOD
OWSKI
Act Z:
VI

litate ob negationem auxilii pœnitendi: Sicque intelligendus est Bern. Serm. 22. in Cantica. S. Thomas hic q. 64. art. 2. Angelorum inflexibilitatem in hoc refert quia supposito quod Deum videant, inflexibles sunt ad malum, & supposita damnatione malorum, jam illis naturalis est inflexibilitas. Vel certè hoc solum vult S. Thomas, quod Angelii dum aliquid ita noscent, ut ab illa notitia non moveantur, nec ad aliud, illam transferant, non possunt nisi in oppositum, cum sua voluntate: quae ut pote cœca, non potest ferri incognitum. Talis autem inflexibilitas convenit quidem etiam hominibus, sed ordinari illis non contingit, propter mobilitatem phantasie & specierum.

Objicit 2. Granado Congruentias.

t. CONGRUENTIA. Quod aliquis sapientior est, melius facienda considerat, difficiliusque propositum mutat. Angelii autem sunt sapientissimi.

RESPONDE TUR. Posse contingere ut judicium prudens dictare possit utramlibet partem & que eligibilem esse, hinc ne contra illud sapiens dictamen nitatur Angelus, flexibiliter utramque partem prosequi poterit. Rursus, nunquid sapientis non est mutare consilium, mutatis circumstantiis.

2. CONGRUENTIA. Quod maximo conatu apprehendimus, ab illo difficillime movemur.

RESPONDE TUR. Negando Angelum ad omnia summo conatu se applicare. Sed hoc etiam posito cur non cum tempore elanguesceret conatus? cumque id adhuc faciat liberè, hoc ipso faciet flexibiliter.

3. CONGRUENTIA. Superbi nimium adhaerent suæ sententiae, ne agnoscant se male egisse. Ergo idem conveniet superbiæ dæmonum.

RESPONDE TUR. Saltem humiles Angelii, flexibiles erunt. Deinde quid si instinctus superbiæ vacet, neutraque parte inclinet? Denique contingere potest superbo, ut si non mutet consilium, magis sit confundendus. Quanquam si res sit de sola difficultate morali mutandi consilii, eabene concedi potest Angelis.

Objicitur 3. Angelum non posse cessare ab intentione ultimi finis: Ergo adhæret immobiliter mediis. Ergo habet inflexibilem voluntatem sive circa finem, sive circa media.

RESPONDE TUR. Negando in primis malos Angelos, esse in perfecta intentione, etiam naturaliter spectati ultimi finis, propter disordinationem illorum. Boni supernaturaliter illi inherenter, sed de illorum inflexibilitate supernaturali hic non agitur, si autem agatur de intentione naturali, quam habent Angelii circa ultimum finem; haec illis negari potest, si involvatur actualem semper cogitationem de Deo ex principiis naturalibus. Sed etiam hac intentione concessa non sequitur intentum. Ratio, quia

dixi in Ethicis, omni actione honesta versarinos suo modo circa ultimum finem, neque tamen in nobis datur inflexibilitas voluntatis: non enim sunt necessitatis media. De his fusius vide Mart. d. 41. Arriaga d. 14.

INSTABIS. Ex iis quæ adfert Joan. à S. Th. q. 64. d. 4. a. 2. Angelus utens ad aliquam determinationem principiis evidenter notis, ad omnium quæ per talia principia attingit, fertur unita & indivisibiliter tendentia, & tanta firmitate, atque attingit, ipsa principia: ita ut non possit ex talibus principiis, novas rationes elicere: quia comprehensivè procedit, ex vi talium principiorum. Quod etiam fecit in peccando. Hoc argumentum pluribus inibi didicit.

RESPONDERI potest. Quamvis procedat Angelus comprehensivè cognitis principiis, fitque immutabilis in cognitionis sua assensibus circa talia objecta, inde tamen non sequitur quod sub tali notitia pro sua libertate, non possit subsumere alium actum voluntatis: pricipue cum etiam illa comprehensiva notitia, propria natum adhuc indifferentem objectum, quia comprehendit motiva secundam illorum legitimam exigentiam, legitima autem illorum exigentia, non est determinativa voluntatis ad unam non nisi partem.

QUÆSTIO II.

De Actione Angelica quæ est Locutio.

Quod locutio Angelica detur, probatur ex Scriptura, quæ frequenter locutionis illorum meminit, ut locuti secum Angelus Persarum cum Angelo Judæorum. Paulus etiam meminit linguæ Angelicæ. Quæ loca nihil vetat accipi prout sonant. Fundatur etiam in hoc dicta resolutio. Quia communicatio notitiae & sensuum, est bonum cujuscunque noscitive, tribendum ergo erit potiori jure, ipsis Angelis. Tota difficultas in hoc est, quomodo inter se colloquantur Angelii. Aliquos speciales modos examinabimus. Hos & alios plures videbis ap. Suar. l. 2. a. c. 26. Vasq. d. 21. Arriaga d. 12. Mart. d. 39. à n. 6. Franc. Lugo. D. 40. Raynaud dist. 4. q. 1. a. 2.

DIFFICULTAS I.

An Locutio Angelica fiat per signa?

Non moror hic Explicationem eorum, qui censent Angelos secum loqui per signa quædam materialia, cuius sententia meminunt Durandus & Hervæus, sed istud fictitium est: nec locutionem quæ est bonum naturæ intellectualis, proportionat ipsi naturæ intellectuali, cuius est bonum: sicut enim improportionatum est homini per signa spiritualia loqui vel corporalia, sed improportionato modo v. g. glo-

citan-

ctando ad advocandum filium; sic & Angelis, non est naturale, loqui per signa sensibilia. Commodius itaque fieri deberet per signa spiritualia, quam sententiam docet Aegid. Argent. Grego. Marsilius, & ex nostris Vasq. cit. proponet c. 10. Argumentaque in contra solvit Amaga an. 4.

DICENDUM est. *Recte posse explicari locutionem angelicam per efformationem signorum aliquorum spiritualium.*

EXPLICATOR. Conclusio. Sicut locutio nostra fit efformatione quorundam signorum sensibilium, quibus moventibus sensum, pervenitur in notitiam objecti à loquente communica, sic etiam illa signa spiritualia, formata, notificant conceptus Angelis ad invicem. Quod ipsum sic ulterius proponitur. Ratio signi non est alligata sensibilibus, quin possit etiam ad spiritualia transferri. Ita enim character est signum indeleibile, Laureola item in plurimum sententia. Et sicut ipsæ species non sunt alligatae ad sola sensibilia: dantur etiam etiam spiritualia species: Ita & signa, possunt esse non alligata, tantum ad sensibilia. Ex alia parte de spiritibus sic est discurrendum, nisi ratio vetet, ut nos manuducant visibilia ad invisibilia; alias nec notitia nostra dependeret à phantasmatibus, nec discursus nostri procederet à magis notis, ad minus nota. Porro ex sensibilibus, una est nonnulli locutio humana: In humanis autem locutio, signis perficitur. Et sicut in humanis non qualibet qualitas est instrumentum loquendi sonus, & quidem non quilibet, sed articulatus, quiore profertur, & quidem non quomodocunque ut psittaci garriunt, sed qui procedit ex intentione aliquid significandi, tali qualitate, ex primi Polit. c. 2. Idem cum proportione in locutione spirituali contingit, in qua non omnis qualitas spiritualis, est illud signum, nec a quacunque potentia, & quo cunque modo productum, sed ex intentione significandi.

PROBATOR. Conclusio Argum. negativo. Quia si nihil obstat debemus explicare invisibilia per visibilia, cumque visibilis locutio fiat signis, nec obstat fieri spiritualem per signa spiritualia, inter debet sic illam fieri. Vis probationis fiat, solutione Argumentorum.

Objecit Suarez. Non est explicabile quid sint in entitate hæc signa: non enim sunt actus vitales, debent enim esse in intelligentie: jam autem nec in loquente esse possunt: Nam per illa signa cognoscet, nonnulli ipse loquens, si vero sunt inaudiente, non possent ab ipso fieri loquente: non etiam sunt sola species intelligibles, vel habitus, vel qualitas nobis nota: quid ergo?

RESPONDETUR. Signa spiritualia nec sunt actus vitales, nec species, nec habitus &c. & tamen sunt verè signa, idem in praesenti dicendum. Sunt ergo illa signa qualitates spiritualia,

les, quas format è re nata Angelus loquens, in eoque genere qualitatis reponibilia, in quo reponitur character, cuius qualitatis effectus formalis, sit, notificare mentem dicentis. Quod autem dicit Suar. nos principiis fidei duci ad credendam illam qualitatem: est enim de fide dati characterē, id non convincit, quia supposito articulo fidei, bene Christianus Theologus infert, quod non repugnet signum spirituale, ulteriusque etiam manifestatum mentis, alijs Angelii. Quamvis autem non meminere Aristoteles talis qualitatis, parum refert; quia ille divisit res, quantum illi erat necesse ad finem intentum à se tradendorum, sufficitque quod ad qualitatem ut sic, signum illud possit revocari.

Objecit 2. Idem. Non est explicabile quomodo significant illa signa, sintque medium cognoscendi mentem dicentis: vel enim sunt medium cognoscendi cognitum, vel incognitum? neutrum dici potest; non sunt quidem medium incognitum, quia non sunt species intelligibles: Si autem sunt medium cognitum, vel representant naturaliter, ut fumus ignem; & hoc non potest dici, nam omnis naturalis significatio fundatur vel in formalí similitudine, vel in aliqua necessaria connexione inter signum & signatum: qualitas autem illa, non est formalis similitudo: nec etiam dicit necessariam connexionem inter signum & signatum; quia hæc connexion, non potest esse, nisi in aliquo genere causæ, vel effectus: nec pura connexion relativa ad hoc sufficit; quia nunquam potest esse una relatio, signum, per quod in cognitionem termini, vel alius relationis perveniat. Non etiam potest dici, talia signa esse ad placitum: Si enim unusquisque Angelus sua signa ad significandum imponit, aut illa impositio ab aliis ignoratur, sensusque illius nescitur, & sic est inutilis; Vel cognoscitur mediante cognitione ipsius instituentis tale signum, & sic opus est, ut prius habeantur signa, per quæ loquatur de illis ipsis. Cumq; illa impositio sit futura libera, non poterit cognosci, sine locutione. In nobis aliud est, in quibus datur locus nutibus designando rem, ut cum homines in infantia per nutus linguam discunt; in Angelis autem nulli sunt spirituales nutus.

RESPOUNDERI potest. Quod illæ qualitates sint signa ad placitum; quod ipsam placitum manifestatum signis inante à Deo positum, quæ signa erant quasi lingua communis, quo etiam modo probabile est Deum egisse, dum sub initium mundi infudit linguam Evæ & Adamo communem.

Sed est & alijs ad hoc dicendi modus, quod illæ signa sint significativa ex natura sua, & quod sint signa cognita, quæ tamen non sint fundata in formalí similitudine, sed in necessaria connexione, non quidem entitativæ, qualis est inter causam & effectum, sed in conexione signi & signati, qualem habitudinem dicit

g chara-

P.
MŁOD
OWSKI
Act Z:
VI

Tractatus I.

74

chara^cter, laureola. Potestque dici illa liberè produci tunc cum vult loqui Angelus; & sicut per Salaz. Tomo 1. in 2. Tr. 2. d. 8. 53. n. 61. & Lug. de sacram. d. 6. n. 38. character est signum naturale, ita & in præsenti.

OBJICIT 3. Effectio talium signorum vel est necessaria vel libera, si necessaria, & semper existentia sunt. Ergo à quolibet in mente dicentis noscerentur, & tamen locutio est bonum creaturæ rationalis, nonnisi casu, quo velit, se manifestare loquens: non etiam potest dici effectio talium signorum libera; quia vel fierent per actus voluntatis, aut per illos ipsos actus quos forte Angelus, per talia signa vult manifestare. Non primum: quia Angelus per suum velle, non potest efficere qualitates, & si sua voluntate non possunt efficere qualitates corporales, multò magis spirituales non efficient: quia hæ sunt perfectiores: non etiam illa signa facere potest per actus illos, quos forte manifestare vult; quia actus immanentes, non sunt activi qualitatum quæ non sunt principia similium actuum ut sunt habitus &c. Et cum illis qualitatibus esse signa sit accidentarium, & ex impositione, non est unde possint illi actus habere vim efficiendi tales qualitates. Immo si actus illi ex natura sua essent effectivi talium qualitatum, æque illas producerent, etiamsi ad significandum impositæ non essent, quod videtur difficile; cum illæ qualitates non ordinentur ex natura sua ad perficiendas potentias intellectus vel voluntatis, in suo munere. Immo quidquid tales actus producere possunt, in ipso operante, non liberè, sed naturaliter producunt, ita ut ille actus liberè fiat, tamen jam ipse actus eo ipso quod est, naturaliter facit, quidquid facere potest.

R E S P O N D E T U R. Illa signa liberè fieri, sed non sunt ab actibus qui noscendi erunt: Nam ut dixi in Animaisticis nulli actus sunt productivi etiam habitum, sed producuntur ab ipsis potentiis, licet prædispositis per elicientiam actuum. Proportionatè itaque ad locutionem humanañ dici potest illa signa mediata produci à voluntate, immediate autem à potentia locutiva, consimili ei, quæ est in nobis. Negoque quod illa signa producere, superet illam locutivam, cum ad illa producenda ordinetur.

OBJICIT 4. Non potest ostendi in quonam subiecto principalí seu supposito hæc signa fiant: Si enim fient in Angelo audiente contra erit, quia unus in alio, non haberet vim efficiendi ullam qualitatem: non etiam fient in ipso loquente: non enim posset excitare alium ad auditionem. Deinde quomodo posset secreto loqui, ut si velit loquens, unus audiat, non cæteri. Si autem sunt signa quædam communia omnibus & præter hoc particularia pro singulis, incredibilis multitudo signorum poneretur.

R E S P O N D E T U R. Hæc signa produci in ipso audiente, modo continetur intra sphæram lo-

cabilitatis Angelii loquentis: Nam ultrahanc sphæram, nihil potest producere. Negandum item est, tales qualitates non produci in audiente, cùm illarum productionem exigat bonum communitatis rationalis, quod est locutio, que non probatur, quod his signis perfici non possit. Aliud est de qualitatibus corporalibus: Harum enim produc^tio non adfert bonum ullum communitatis spirituali quæ tali, sicut adfert locutio. Concedi etiam posset, quod præter signa generalia dentur particularia: hoc autem non dedit Angelos, sicut decorat homines pluralitas linguarum. Concedit Arriaga, quod si sint ^{et} que præsentes non possint ita secum loqui, quin audiant alii præsentes, id autem non obest, sicut non obest locutioni humanaæ. Sed commode dici posset quod pro omnibus Angelis sint signa nonnisi communia, secretæ tamen poterunt loqui, quia illi soli significabunt, in quo producuntur. Quod autem dicit Suarez, si concedantur signa generalia & particularia improbabile hoc esse & imperfectum, utrumque probandum fuit: Et sicut non est imperfectum si permiraculum unus loquens à pluribus intelligatur, sic nec in præsenti. Immo si sine ulla confusione duas linguas aliquis loqueretur non effet ingratum quid, sicut nec sunt ingratæ plures soni ejusdem organi: Sic nec ingratum foret si in pluribus simul Angelus unus, efformet signa, singulisque loquatur. Sed quot Angelis simul loqui poterit? Tot quot non superant numerum illorum objectorum, quæ simul noscere potest Angelus, vel velle, ita ut proportionentur manifestativa, cum manifestabili. Imo Angelo occupante totam sphæram suæ locabilitatis, non erit necesse transmittere per medium vim ad producenda illa signa: ob immediatam enim utriusque præsentiam, datur locus immediate & non per medium transmittendæ vis alicuius ad producenda signa. Ipse Suarez ad salvandum quomodo secreto loqui possint Angelii, hunc tradit modum, ut scilicet loquens prius efficiat signum in se, & per illud imprimat speciem ejusdem signi in audiente: Sicut nos in ore formamus vocem & speciem in auditum alterius immittimus.

OBJICIT 5. Idem, quia non est explicabile quoniam sit subiectum proximum talium signorum: maximè enim est intellectus: quia locutio est operatio facultatis rationalis, similiter & auditio: jam autem intellectus, non videtur proportionatum subiectum talis qualitatis: quia illa non est operativa: quia non est species intelligibilis, nec habitus, nec aliud principium intellectualis operationis: Intellectus autem, solum est subiectum capax operationis suæ, vel qualitatum, quæ sunt illius principia.

R E S P O N D E T U R. Cum potentia Angelii sint indistinctæ ab ipsa potentia Angelii, recipiuntur hæc signa in substantiâ Angelii, licet pro- uha-

Disputatio III.

75

et habentis denominationem intelligentis propter mox dicenda. Licet enim absolutè loquendo impositio humana non determinet sibi subiectum naturale, cui inhære debeat, consequenter & illa signa, si sunt signa ad placitum, nihilominus aliunde id depositum, ut scilicet instrumentum loquendi manifestans conceptum alius, sit penes principium cui manifestat, quæ qualitas seu signum licet non sit fortè immediata operativa intelleætionis, sufficit quod opereetur intermediate, in quantum determinat intellectum ad formandam speciem expressam illius objecti, quod manifestat. Adsolvendas alias objections

Noto 1. Signa illa esse transeuntia, ad eum modum, quo & nostra, dependere que sicut in actuali productione, ita & in suo conservari, ab efformatione. Cumque finis illorum sit, ut manifestent conceptum loquentis, quando hunc finem ponunt, non petunt jam ulterius durare.

Noto 2. Dupliciter illa signa posse formari. In primis ut faciat signum, quo dicat se hoc cogitare, & eo casu non videbitur conceptus loquentis in seipso: poteritque salvari quomodo posset unus alium fallere mentiendo producendo signum de asino, cum cogitat de bove. Sed quomodo æquivocabunt? producent signa ad placitum duplitem significacionem habentia. Immo posset dici etiam, posse dari signa natura& duplitem significacionem importantia, cur non enim hisque æquivocabitur? sicut potest idem esse, à diversis causis produci, cumque illis nec sit. Secundò potest formare signa, quibus dicat intuere meum conceptum, quem de hac re habeo in illo metu ipso, & tunc videbitur conceptus loquentis, in seipso. Non debemus autem etiam priorem modum loquendi negare Angelis: quia nihil absurdum involvit, commodus est, ut malint se mentiri possint, & boni æquivocare. Si enim in illis metu ipsis semper videntur conceptus, nec mendacio, nec æquivocatione dabatur locus. Cumque illa signa immediate fiant in intellectu audientis, & in talia, ut non possint principiare sui notitiam, nisi in eo, in quo sunt, salvabitur ut alter Angelus, non tantum nesciat quid loquatur unus alteri, sed nec sciat, quod loquatur. Quare autem signa non nisi ei manifestent in quo producuntur. Ratio est: quia hoc ipso quod producuntur de potentia hujus Angelii, sunt non nisi bonum hujus Angelii, ad eum modum, quo calor producitur ex materia A. non est bonum nisi materia A. Sed quid fieri Michael prodat Gabrieli, quomodo cum illo loquatur Raphael, hoc fieri quidem potest, sed cum loquens Raphael, producit signa in Michael, cum illa non producuntur in Gabriele, nesciet quod loquatur Raphaël, nec loquetur Gabrieli, sed Michael manifestabit Gabrieli, quid audiverit à Raphaële, utendo illis metu ipsis signis.

Noto 3. Qui diceret concreatas esse sine exceptione omnium rerum noscendarum species Angelis, admitteret concreatas species etiam illorum signorum; qui autem tribueret intellectui vim producendi species vel de novo acquirendi, diceret positis primum illis signis, tum primum fuisse species fabricatas. In qua ratione fabricatione, non est necesse imaginari fatigationem aliquam in Angelis secuturam, sicut nec sequitur in objectis, dum illas emanant, contingere potuit ut si sint signa ad placitum, plures etiam convenerint in iisdem condicendis signis, ita ut in aliquibus etiam quoad sensum, in aliquibus non nisi quoad materiale signi convenerint: hoc enim reperitur etiam in linguis nostris. Quamvis autem homines sint ita sagaces, ut investigare possint occultissimos quosque characteres, non poterit tamen unus Angelus investigare locutionem alius: quia nec signa ipsa videbit, quæ non nisi in intellectu audiens principiant auditionem, & investigatis etiam signis cum in illo à loquente hic & nunc non producantur, nec dicetur audire. Fortè etiam nisi accedente manifestatione, & depulsione juris secreti, non habet unus jus ad noscen-da signa, quæ efformantur & educuntur, de potentia illius.

DIFFICULTAS II.

An per Productionem speciei, Directionemque voluntatis perficiatur Locutio Angelica?

SUarez c. 27. à n. 32. ita explicat Locutionem. Quod scilicet unus Angelus, non tantum permittat ut lui actus videantur, sed etiam illum excitat, ut audiat. Quæ excitatio per illum, fit, per productionem speciei impressæ. Hic modus cæteroqui communis, patitur hanc difficultatem. Quia non videtur salvare formulam rationem Locutionis: Si enim Deus creans species objectorum, ea intentione, ut illa sint manifesta Angelis, non dicitur illis tunc loqui; immo nec tunc loqueretur si infunderet sui speciem impressam spiritualem, cur ergo dicetur Angelus loqui ratione illius productæ speciei? Hinc

EXPLICATUR 2. Locutio Angelica à Capreolo, Cajet. Arriaga cit. n. 25. Martinon cit. n. 37. Franc. Lug. d. 11. c. 4. Raynaudo dist. 4. q. 1. a. 7. à n. 137. & post illos ab Esperza q. 21. Qui docent Locutionem perfici non alio, nisi quia Angelus vult manifestare actum suum, ita ut accidente ordinatione voluntatis, quæ removet sigillum secreti ab illo actu, hoc ipso hic quidem loquens, ille vero audiens reddatur: & sicut ob defectum hujus voluntatis, actiones inter ha clauduntur sigillo secreti, est que de illis ut ita dicam silentium; ita posita ordinatione voluntatis removetur illud sigillum, quo remoto, manifestatur

g 2 cognoscere

P.
MŁOD
OWSKI
et Z:
VI

Tractatus I.

76

cogitatio; manifestatioque illius activa, vocatur locutio, manifestatio autem passiva, vocatur auditio: quæ ipsa ordinatio ut simpliciter ordinatio est, non est locutio, sicut & in nobis ordinatio, quæ ordinamus nos locuturos amico, non est locutio, sed erit; tamen in quantum est sequens hanc ordinationem manifestatio actualis conceptus, illa est formaliter locutio. Unde possemus hic condistinguere duplē volitionem; quandam antecedentem stantem in hoc imperio; volo manifestur; & aliam; nolo hoc tibi esse occultum, vel: volo hoc tibi esse manifestum; in hacque posteriori, stabit locutio.

DICENDUM EST. *Predicto etiam modo, posse perfici locutionem Angelicam.*

PROBATUS Argumento negativo. Quia scilicet nihil obest, quo minus etiam ita loquantur. Sed in oppositum

OBJICIT 1. Vasquez, difficile est quomodo sola voluntate loquentis Angeli, secretum voluntatis seu intellectus, quod antea omnino ignotum erat, alteri Angelo, nulla facta in ipso mutatione, nec aliqua re in ipso loquente, aut audiente producta, fiat manifestum. Nam res aliqua in se omnino non mutata, eodem modo comparatur cum intellectu nunc & antea. Mirabile namque esset, si propter respectum aliquem extrinsecum, quem à voluntate acciperet, fieret intelligibilis. Respicit hoc argumentum illud principium; Impossibile est transire à contradictorio ad contradictorium sine sufficiēti mutatione.

RESPONDEAT Arriaga. Mutationem tunc esse ratione speciei, de actu productæ, non quidem ab ipso actu, ut voluit Suarez, sed ab ipso Deo. Sed hoc est salvare locutionem per speciem potius, quam per directionem voluntatis. Mart. & Rayn. admittunt tunc fieri motum vel impulsū spirituale, ut ita excitetur ad audiendum: sed hic ipse motus & impulsus spiritualis indiget magna explicatione, & fortè difficultior quam sit ipsa locutio Angelica. *Hinc aliter*

RESPONDEAT. Quod posita ordinatio voluntatis, quæ dirigitur ille actus ad notitiam alterius, removeturque sigillum secreti, hoc ipso species præexistens (si fortè simul tunc illa non producitur) determinatur extrinseco, vel potius completur ut repræsentet actum illum, qui noscendus ordinatur, ut præsentem. Et licet illa directione sit extrinseca intellectui & speciei audientis, nihilominus potest determinare illam speciem, ad eum modum, quo licet futuritio rei sit extrinseca Deo, nihilominus determinat Divinum intellectum, ut objectum illum noscat, approximatio pax ejusque debita dispositio, est extrinseca causæ, & tamen determinat causam necessariam ad agendum. Terminus item est extrinsecus fundamento, quod determinat ad referri. Et licet in illis actibus ita manifestatis nulla fiat mutatio in entitate, fit

tamen in primis mutatio moralis; nam antea claudebantur sub moralis dominii signaculo secretoque; nunc autem removetur illud sigillum, redditurque proxime noscible, cum antea fuerit nonnulli remotè noscible. Deinde fit mutatio in circumstantia: quia ante directionem voluntatis ille actus dicebat, non positionem voluntatis de manifestando actus; quæ circumstantia auferuntur, positione actus voluntatis, de manifestando. Quando autem S. Th. requirit novam virtutem quandam intelligibilem, per quam excitetur audiens, intelligendus, non de nova aliqua entitate vel specie: sed de nova determinatione, completione, facta ratione variatæ circumstantiæ; ita ut Angelus à non esse loquentis, ad esse loquentis, transeat per suum actum voluntatis, auferentem non positionem voluntatis, de manifestatione.

INSTANT 1. Vasquez. Si illa voluntas dirigens secretum cordis nihil variat, quomodo quod antea non pertinebat, jam deinceps pertinet ad alium Angelum.

RESPONDETUR. Negando tunc non variari circumstantiam objectum explicatam.

INSTANT Idem. Si sufficit directione voluntatis, ergo sequitur actum amoris quo Angelus A. versatur circa Angelum B. esse illi etiam notum. Nam non minus est de numero eorum qui pertinent ad illum, ac post directionem voluntatis, pertinet ipsum secretum cordis.

RESPONDETUR. Pertinentiam amoris ad Angelum, esse pertinentiam tanquam ad objectum & terminum, sed non esse tanquam manifestabilis, ad eum cui manifestatur. Estque ille amor adhuc secretus, quia circumstantiatur non positione voluntatis ad manifestandum.

INSTANT 3. Locutio per Patres, est actus intellectus.

RESPONDETUR. Locutionem esse duplex. Primo quæ est expressio objecti, & hæc semper est actus intellectus, & alia est locutio, quæ est manifestatio activa seu directione, ut aliud habeat speciem expressam objecti, & sic non est proxime actus intellectus, dependet tamen ab eo remotè: sicut dependet etiam nostra locutio exteris.

OBJICIT 2. Suar. c. 27. n. 20. Immerito supponitur actus cordis occultari Angelo, per solum velamen voluntatis: quia hoc est ex natura rei: quod ipsum probat; Quia deberet illud objectum, esse actum intelligibile de se, habetur illius species, cum lumine sufficienti, ad cognoscendum illum actum, si non impediatur. Ergo non potest intelligi, quod per solum voluntatem alterius impediatur notitia illius objecti: talis enim voluntas nec objectum immutat, nec potentiam alterius ligat, nec aliquid extra se operatur, quomodo ergo potest occultare objectum?

RESPON-

R
TH
zian
Tōn
D.

Disputatio III.

77

R E S P O N D E T U R. Conformiter ad dicta supradicta quod de facto defendi possit, non dari species concreatas talium actuum, sed illas tum primum ponit. Sed etiam posito, quod concrentur species secretorum, posset adhuc defendi quomodo sola voluntas illos actus constitutat in ratione secretorum: quia de facto & Deus tanquam Auctor naturae ordinat, & bonum creatura intellectus id depositum, ut actus illius in ordine ad noscitur ab alio, sint dependentes: Ita ut mutetur illud objectum ratione circumstantiae, non posita voluntatis de manifestando, quamvis illa voluntas non reddat objectum quoad entitatem, magis intelligibile, redit tamen proximius intelligibile, auferendo circumstantiam dictam, tanquam invenientem secretum. Dupliciter autem potest se habere voluntas ad inducendum secretum. Primum praedictum per actum positivum voluntatis quo dicat: Nolo hoc ab aliis sciri. Secundum potest induci negativè h. e. per non positionem actus voluntatis de manifestando. Uterque hic actus est sufficiens ad inductionem sigilli: Sed ille prior non est necessarius: non sunt enim multiplicanda tanta sine necessitate: nulla autem necessitas illius positiva voluntatis, ad inductionem secretae: ponemusque tardiosam repetitionem in Angelo, nolo hoc noscere, nolo hoc noscere. Effet, quid in fraudem Angeli: quia si alii attento excederent illi facere illum actum, hoc ipso maneret ab aliis cognitus.

I N S T A T Suarez. Si secretum stat in occultatione per solam voluntatem, posset unus Angelus alteri occultare suam substantiam & se facere illi invisibilis.

R E S P O N D E T U R. Complevit occultatio super voluntatem, sed non praesuppositivè: supponit enim aliunde materiam talem, quæ possit occultari: Non potest autem occultari ipsa substantia; quia non potest esse bonum naturae rationalis non noscere suam existentiam, & cum ipsa suexistentiæ excatur ut ita dicam, in theatrum naturæ, est extra jam dispositionem, ut possit noscere vel non noscere. Nec depositum hoc universum rationale, ne suæ substantiæ noscantur, deponit autem, ne noscantur actus.

Quando autem reddit Suar. ad illud principium: quia sine excitatione non est intelligibile quomodo alius Angelus ad audiendum inducatur: ad hoc jam responsum est. Sufficere solam extrinsecam excitationem, avulsiōnemque sigillab actū, & sicut cum objectum habet existentiam, determinat, vel potius compleat speciem ut possit in notitia exire sine ulla excitatione extrinseca, ita & in praesenti.

O B J E C T U R 3. Silocutio mentalis posset esse actus voluntatis, non bene colligeremus secundam personam accipere ex vi processionis intellectuionem Patris, ilque ex eo quod procedatur verbum per dictionem.

R E S P O N D E T U R. Tunc non nisi locutionem perfici volitione, quando ipsum objectum manifestandum, subditur dominio ipsius loquenter, liberaeque ejus dispositioni. Et quando ad maximum est in potestate unius, dirigere illam notitiam ad alium. Jam autem ne Pater loquatur Filio, ne illi communicet naturam, quæ intellectio est, non subest id potestati Patris: nam ex necessitate, inclinatione, determinatione, quæ naturæ, sequitur illa fecunditas in Divinis, quæ primum exercetur locutione.

Quomodo in hac sententia unus possit mentiri alteri, explicatum ubi de locutione per signa. Poterit autem simul pluribus vel unius loqui: quia poterit ad plures vel ad unum velle dirigere suum conceptum. Jam autem tam loquens in loquendo, quam audiens servabunt suam libertatem: Prior, quia poterit velle vel nolle dirigere suum conceptum. Posterior autem: quia poterit nolle uti & nolle applicare mentem ad penitus noscendum, alioque transferre cogitationem.

Sed potestne audiens omnino ignorare, id, de quo sibi fit locutio?

Multi censem non posse: quia habet omnia requisita ad agendum. Commodius dicetur quod sicut objecta sensibilia, ita & spiritualia habent vim occurrendi intellectui, pro occursum posito, non potest non generari aliqua saltem confusa notitia objecti: quia ad hanc confusam notitiam habet omnia requisita. Sed potest nolle scrutari penitus, alio transferendo mentem. Unde occursum illo objecti posito Deus tanquam Auctor naturæ obligatur ad dandum concursum, ut saltem confusa attendat ad id quod alius illi loquitur, cuius oblatione concursus fundatur in exigentia, quâ exigitur notitia à potentia necessaria, posita cum suis præ requisitis, & quâ exigitur bonum locutionis, à natura rationali.

DIFFICULTAS III.

Proponitur alius modus Locutionis Angelicæ.

P RÆM I T T O I. *Nomine locutionis communiter venire, manifestationem mentis alteri.* Dixi potius mentis quam conceptus. Quia cum locutio possit fieri non solum circa manifestandos actus intellectus, sed etiam circa actus voluntatis, commodius in rigore loquendo usurpat hoc nomen mentis quam conceptus. Quia ly conceptus magis est nomen restrictum & appropriatum actibus intellectus: quia intellectus propriè concipit gignitque intentionaliter, ly autem Mens in communi etiam phrasit supponere potest pro voluntatis actu. Ut cum dico accidit hoc ad mentem meam, hoc est secundum appetitum. Item Mens mea est hoc vel illud dare. Ubilis mens supponit pro volo.

g 3 P RÆ-

P.
MŁOD
OWSKI
L.e. Z:
VI

PRAEMITTO 2. Manifestationem hanc mentis alteri Angelicam, utpote nobis ignoratam, debere explicari per notiorum nobis locutionem nostram. Et quidem notior est nobis locutio externa nostra, quia sub sensum cadens; sed nota nobis est locutio nostra interna, quam etiam in nobis experimur.

Quod ipsum, sic explicatur, potentiae humanae, in particulari intellectus non solum hoc habet, quod possit elicere actus specie distinctos qualis est prima, secunda, tertia operatio, itemque actus specie distinctorum objectorum noscitorum; sed etiam habent modum versandi alium & alium; & quidem non solum eum, qui stet in hoc, quod est clarius vel obscurius idem penetrare, sed etiam in modo, suo actus formandis & sic alio modo experimur nos habere cum consentimus, aliter cum dissentimus, &c. Sic etiam potest haberi modus formandi aliter & aliter verbum mentis & locutionem inter haec. Porro aliter verbum mentis nobis & per ordinem ad nos formamus, & aliter per ordinem ad alios: cum enim aliquis sibi loquitur, sibi format manifestationem & representationem objecti, illa in hoc stabit solo praecise, ut prae dicta quae objectum in re continet, transferat in se intentionaliter. Si autem mente loquatur alteri, non format semper sibi hunc conceptum vellem hanc meam mentem v. g. Petrum noscere, sed format directe ipsam locutionem internam, talia formando verba mentis, quae imbibunt expressionem ad alium, suoque ordine, ad alium vergunt. Ita ut talis modus sit internus ipsius illius cogitationis & actionis intentionalis, qui faciat hoc intentionaliter, experimatque aequivalenter, quod exprimit formaliter illa verba extrinseca: Hoc tibi dico. Clarius hujus explicatio petitur magis ex ipsa experientia interna locutionis, quâ nos præcipue irati, vel patentes loqui, colloquimur cum aliis internè; ita ut videatur illa locutio præter expressionem objecti, dicere ordinem manifestationis objecti non sibi sed alteri, respondensq; ut dixi his verbis, hoc tibi dico: hoc tibi manifesto &c. Erit ergo constitutivum illius locutionis, ipsa conditione verbi mentis, talem ordinem dicens.

PRAEMITTO 3. Locutionem internam cum aliis, duplicum ordinem dicere ad illos alios. Primus ordo nectens ipsum verbum mentis cum alio, tanquam cum objecto: & hic ordo non est constitutivus locutionis: nam reperitur in omnibus nostro actu intellectus, cum tamen non omnis actus intellectus sit locutio. Secundus ordo est, qui nequit manifestationem cum alio per titulum ordinis, ut percipiatur objectum, perque conditionem verbi mentis, talem ordinem dicentis. His premissis

DICENDUM est. Loqui Angelos predicto modo, ita ut illa locutio sit non aliud, quam intellectio

Angelica, que ponit intellectualem manifestacionem conceptus alteri, eo verbo, quod de se dicat ordinem ad aliis notitiam, respondetque huic vel simili verbo externo: hoc tibi dico. Videtur haec sententia in hoc saltem doceri à Vasquez d. 211. c. II. Quia ille locutionem ponit etiam esse intellectualem, licet hoc longè aliter explicit.

PROBATUR 1. Auctoritate Patrum quos adferit cit. Vasq.

Theophilactus explicans illud Pauli si linguis Angelorum loquar, inquit, siquidem potentia quedam intelligendi, quâ in vicem dicunt, communica sensa, Angelorum est lingua.

Theodoreetus in eundem locum, Angelorum autem linguas, dicit, non que sensu, sed que intelligentia percipiuntur per quas & universorum Deum laudant & inter se affirunt.

Beda l. 2. in Job c. 7. explicans illa verba, si subito apparuerit aurora. Quod volunt, inquit, subito enuntiant, enuntiatio autem, intellectio quædam est.

Sed afferri insuper possunt Auctortates S. Thom. qui Locutionem de linea intellectus esse dicit, & non requirit aliud excitativum intrinsecum audienti.

In primis q. 107. a. 2. in corpore; Quamvis meminerit ordinatio conceptus, quæ fiat per voluntatem, loquitur tamen de voluntate, quæ antecedenter movente intellectum, ut tales conceptum formet. Ad tertium enim, inquit, sicut ergo per signum sensibile excitatur sensus; ita per aliquam virtutem intelligibilem potest excitari mens Angeli ad attendendum, que virtus intelligibilis est formalis locutio. Ex quo

Inferes. Cum locutio sit virtus intelligibilis, hoc ipso erit partus intellectus.

Erit secundum Dist. 11. in secunda p. textus q. 1. art. 3. ad 4. dicit, quod quando unus Angelus vult alteri loqui, fit signum, inquit, expressum interioris conceptus & talis expressio vocatur locutio; non quidem vocalis, sed intellectualibus signis expressa.

Quod autem non sit necessarium illum excitativum intrinsecum audienti colligitur ex q. 9. de verit. art. 5. ad 2. Angelus loquens, inquit, nihil facit in Angelo cui loquitur, sed fit aliquid in Angelo ipso loquente, & hoc ab alio cognoscitur. L. 2. ad Anibal'dum dist. 10. q. unica ar. 4. ad 3. Quando aliquis Angelus ad alium convertit, ut eum alloquatur, ipsa conversio ab alio Angelo cognoscitur, tanquam ad se pertinens, nec est ibi aliqua excitatio necessaria.

PROBATUR 2. Posito verbo illo ita formato, sufficienter est illud verbum quantum de se manifestativum mentis, ergo sufficienter per illud perficitur locutio; cum locutio sit manifestatio mentis alteri. Ant. probatur; Tum quia directio voluntatis est sufficiens manifestatio propter ordinem ad audientem, hexunque cum illo, ergo cum etiam hic ordo, nexusque reperia-

reperiatur in tali verbo; tale verbum erit sufficienter manifestativum. Tum quia, si illud verbum, non esset de se sufficienter manifestativum mentis, & diceret ordinem essentialiem, nexusque ad manifestandum alteri & non diceret: diceret quidem ut supponitur ex explanatione sententiae: non diceret autem, quia non esset sufficienter manifestativum: Quomodo enim essentialiter aliquid est ad manifestandum, si non est sufficiens manifestare? Tum quia verbum in sua specifica conditione non dividetur ad aliud, est ipsis noscenti sufficienter representativum; Ergo & verbum in sua specifica conditione dicens nexus ad manifestandum alteri, erit eidem sufficienter manifestativum.

PROBATUR 3. Quia in primis hæc Explicatio est conformis ad locutiones nobis per experientiam notas. Et ex alia parte salvat omnia, quin in hac materia difficultatem habent: Salvare enim in primis quomodo possit uni loqui, quin loquatur alteri: Quia scilicet dicit nexus illud verbum non nisi cum hoc, idque ex conditione talis sua formationis. Et sicut hæc ordinatio voluntatis ad hunc, facit ut non nisi hic loqueat: Ita & nexus verbi illius cum hoc, faciet ut non nisi hic noscat, supposito pro utraque parte iure secreti, alias explicato.

Deinde salvat, quomodo non omnes nostræ intellectiones sint locutio: Nam non omnes dicunt istum ordinem. Ostendit item, quid de toto tunc ponatur: nempe ipsa intellectio, habentalem ostiinem, sua conditioni innexum.

Ostendit insuper, quomodo unus Angelus alteri mentiri, eique & quivocare possit: Quia potest habere cogitationes tales directas ad alium, quales nos habemus, dum dirigimur ut & provocemus.

Denique per hanc sententiam conciliantur alii. Nam cum sententia Vasquez coincidit ponendo locutionem esse intellectiōem. Concordabit cum sententia Arriaga requirendo applicationem intellectus ad formandum tale verbum, sicutque ex imperio voluntatis. Nihilominus non in sola volitione statuimus locutionem: quia experimur, nos, falso interdum interius, alii loqui, sine ulla ordinatione voluntatis quæ talis. Ne hanc locutionem statuimus in cognitione reflexa; quia experimur nos interloquialteri, non reflectendo nos, quod cogitemus, taliter illi loquendum esse, sed procedendo ad directam formationem, jam descripverbi mentis.

Objicitur 1. De hoc ipso queritur, quomodo illa ipsa manifestatio perficiatur?

RESPONDETUR. Elicitive perfici illam ab intellectu, formaliter autem stabit prædicatis, que explicemus.

Objicitur 2. Ex dictis deberent esse multi actus nostrorum manifesti; imo & angelici; quo-

rum tamen occultatio, esset bonum naturæ intellectualis. Ut si ex primo motu indignabundus unus loquatur alteri.

RESPONDETUR. Rerorquendo argumentum, & inquirendo quid sit futurum, si aliquis subitaneo motu, velit alteri manifestare suum conceptum? Si dicas hoc ipso exire illos ex iure secreti, subdique iuribus communibus noscendi, idem & nos dicemus. Quod si dicas, quod locutio debeat esse communicatio libera & voluntaria propriæ mentis, utpote bonum appropriatissimum, liberè operanti, naturæ rationali, cumque hæc libertas non sit in subitanis motibus; hinc sequi, quod nec illis perficiatur locutio: Idem in praesenti nos dicemus, quod bonum locutionis sit bonum advertentis naturæ rationalis propriatum, quæ adversentia non salvatur in subitanæ illa verbi formatione.

Objicitur 3. Hæc sententia supponit locutionem unius Angeli ad alium consistere in actu aliquo immanente loquenti, quæ in audi entem non transeat, quod non potest dici: Quomodo enim ad audiendum determinatur?

RESPONDETUR. Sicur ipsum objectum praesens, compleat speciem Angeli, ut in illius objecti notitiam prodeat, nihil agendo vel in speciem, vel in intellectum Angeli: Ita idem fieri poterit in praesenti; sufficietque sola immutatio intellectus Angeli audientis, stans in actuali perceptione ejus objecti, quod illi manifestatur.

QUÆSTIO III.

De Actione Angeli, quæ est illuminatio.

Species locutionis est Illuminatio: Omnis enim illuminatio est locutio, quamvis non omnis locutio, sit illuminatio: Nam inferiores Angeli loquuntur etiam superioribus, non tamen illos illuminant. Tota difficultas in praesenti est quid sit illuminatio: Nam ex hac explicatione pendet, quinam Angeli, & in qua materia illuminent? In quibus duobus tota hæc materia vertitur. Neque enim iam disputatur, An de facto detur Illuminatio: Supponitur enim ab omnibus contra Durañdum eam dari, propter auctoritatem Dionys. de Cœl. Hier. L. cit. c. 14. *Hac lex à Deo sancta est, inquit, ut in unaquaque Hierarchia & primi sint, & medi, & postremi ordines; inferiorumque superiores Doctores sint, eisque quasi digito, viam monstrant.* Similia habet Damasc. Lib. 2. de Fide orthod. c. 3. Bern. L. 5. de Confid. c. 4. Et alii apud Joan. à S. Thoma disp. 25. a. 2. & ante illum apud Suarez L. 6. c. ii.

EXPLICANT 1. aliqui. Quod Illuminatio sit locutio angelica habens has conditiones.

P.
MŁOD
OWSKI
Act Z:
VI

Prima quod sit de contingentibus: Nam in necessariis censentur omnes esse illuminati. Secunda quod sit de re certa, siquidem illuminatio perficit intellectum, intellectus autem non perficitur nisi certa cognitione. Tertia ut sit supernaturalis. Quarta ut sit accommodando se in inferiori, per divisionem objecti. *Hec explicatio*

NON SATIS FACIT. Tum quia etiam circa entia necessaria, non de omnibus sunt omnes æqualiter illuminati: Nam v.g. altior potest noscere plura ex possibilibus, cur ergo data saltem rariori occasione, non poterit de illis illuminare inferiorem? Tum quia cur veritatem, quæ circa Deum versatur quasi in attestatione, non posset percipere inferior Angelus, credens attestanti superiori Angelo, quod hoc noscat, & tamen hæc illuminatio, foret circa necessaria; quid enim Deo magis necessarium? Tum quia Angelus superior subtilius & penitus penetrat prædicata inferioris, sicut & ipse Deus idem objectum penitus noscit, cur ergo non poterit inferiori communicare illam notitiam?

Neque valet si dicas, circa hæc non dari illuminationem; quia jam inferiores Angeli constituerent pares notitiæ superioribus; non inquam valet, quia probat in nulla re inferiores illuminari; quia illuminatione redderentur pares in notitia. Quod si adhuc recurras ad id, quod in modo noscendi non essent adhuc pares, & quod non de omnibus illuminantur, & quod non nisi in auctoritate attestantis attingant, id etiam in præsenti dici poterit. Ethæc sunt, quæ probant notitiam illam illuminativam posse versari circa necessaria.

Quod attinet ad secundam conditionem in contra est ratio. Cur enim aliquis Angelus superior, circa rem aliquam obscuram, probabiliter discurrens, non poterit illum suum discursum inferiori Angelo communicare? Quæ communicatio verè erit illuminatio; quia etiam non à Magistris illuminamur, cùm in re difficulti valde, probabiles illorum discursus audimus. Falsum item est perfici intellectum non nisi certissima cognitione; alias non nisi visione beata perficeretur, hæc enim sola est certissima cum evidenti notitia. Quod si potest perfici intellectus etiam notitia certa, poterit etiam bene perfici, etiam probabili. Cujus ulterior hæc est ratio. Quia cùm non nisi solus error sit defectus intellectus, omne quod error non est, defectus non est: Nulla autem probabilitas est error, immò interdum probabilis notitia magis afficit, quam certus discursus: Sicut probabilis explicatio hujus ipsius illuminationis magis afficit, quam certus discursus rustici, maculandas esse rotas, in luto.

Quoad tertiam conditionem Ratio in contra. Quia illuminatio potest perfici etiam circa objectum naturale: Cur non enim? Idq; docuit

S. Thomas q. 106. a. 1. ad 2. ubi dicitur. Quod superior illuminando, non tradat quidem inferiori lumen naturale, convertat tamen illud manifestando ei veritatem, de his, quæ pertinent ad statum naturæ. Noster intellectus perficitur demonstratione de natura quantitatis & compositione, & tamen hæc demonstratio est naturalis. Cur non ergo idem dicemus de Angelis?

Quod ad ultimam conditionem attinet, illa universaliter si ut sonat accipiatur falsa est; quia cur circa objectum etiam intentionaliter indiscibilis, non posset unus illuminare alium? Deinde si superior Angelus noverit in Deo veritatem contingentem, de peccato Petri cras implendam, nunquidne prius dividendo deberet illi manifestare notitiam peccati, subinde Petri peccati, ac demum non nisi peccati cras futuri.

EXPLICAT 2. Aliquis fundamento desumpto ex S. Thomas hic q. 56. a. 1. in Corp. supponit que quod illuminatio sit locutio angelica ordinata ad dirigendum illuminatum, in ordine ad suum ministerium, rectè & juxta veritatis primæ lucem exercendum, vel ad habendum se debitè circa Deum, per amorem.

Quod ipsum sic explicabat. Lumen secundum quod ad intellectum spectat, nihil aliud est, quam quædam manifestatio veritatis, & per hoc unus Angelus alterum illuminat; quia illi veritatem manifestat, hocq; ipsum facit, quia & fortificat virtutem illius intellectivam, & veritatem, quam ille universaliter percipit, ita distinguit ut ab inferiori capi possit, quamvis hoc non ad omnem illuminationem requiratur. Et certe cùm ad intelligendum duo concurrent, intellectus & species impressa, secundum hoc duo Angelus superior inferiori veritatem sibi notam manifestare potest, nimirum & potentiam illius intellectivam confortando, & veritatem proponendam dividendo. Hæc ipsa autem confortatio nihil aliud est, quam conversio unius Angeli ad alium, quod enim in corporalibus facit ordo localis propinquitatis, hoc facit in spiritualibus, ordo conversionis. Quemadmodum igitur virtus imperfectioris corporis, confortatur ex situali propinquitate perfectioris corporis, ut minus calidum, crescit in calore, ex præsenti magis calidi, ita & virtus intellectiva. Rursus, quoniam conversio corporalis unius ad alterum, est veluti quidam accessus unius ad alterum, ut conversio facie ad amicum, effacessus ad amicum; ita & conversio Angeli, est quidam accessus. Quoniam vero spiritus non habent necesse ad se accedere, vel recedere situatim, sed solum moraliter, & affectibus: unde & Ecclesia conversionem peccatoris, qui est quidam accessus ad Deum, explicat per affectionem peccatoris: Hinc sit utile accessus Angelii, adeoque & conversio, sit quidam affectus Angelii ad Angelum & libera ordinatio rei materialis.

manifesta in Angelo directa ad notitiam alterius Angelii. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia non appareretatio, cur illuminatio haberi non possit, etiam in ordine ad alias veritates, & non tantum ut fungatur recte suo ministerio, vel ut se habeat debite in ordine ad amandum Deum. Tum quia multi sunt Angeli, qui non funguntur ullo ministerio, quomodo ergo illi illuminantur? Ino probabilius est in ordine ad ministerium illuminationem immediate proficiisci a Deo: quid enim spectat ad alterum, cui non est illa delegata cura, attendere illi ministerio? Tum quia, non appetat qui affectus unius Angelie alium, sit confortatio ejusdem.

Insistendo nihilominus doctrinæ S. Thomæ, cœtiā insitit p̄dicit̄ explicatio, ut difficultate explanetur.

PRAEMITTO 1. *Lumen secundum quod ad intellectum pertinet, nihil est aliud quam quedam manifestatio veritatis, secundum illud ad Eph. 5. Omne quod manifestatur, lumen est: Quia vero manifestatio veritatis potest sumi & pro formalis manifestatio seu manifestatione ut quo, & manifestatione quæ est per modum principiï seu manifestatione ut quod; ideo & lumen aliud est, quod est ipsam intellexus, qui appellatur lumen a Deo signatum, & ipsam intellexio.*

PRAEMITTO 2. *Quia tota veritas desumitur proxime à participatione veritatis per essentiam qualia est Deus, ita ex illa etiam desumitur tota vis illuminandi: Jam vero veritas illa per essentiam quamvis ab omnibus Beatis prout est principium veritatum excedentium, & non excedentium videatur, nihilominus ut loquitur S. Thomas, rationes divinorum operum, quæ in Deo cognoscuntur sicut in causa, omnes quidem*

Deus in seipso cognoscit, quia seipsum comprehendit, alli tamen videntes, tanto unusquisque in Deo plures rationes cognoscit, quanto cum perfectius videt. Quia vero superior Angelus ut supponitur, & docet S. Thom. citatus, plura in Deo de rationibus divinorum operum cognoscit, quam inferior; fit ut habeat radicem, tulum illuminandi, & quasi ex possessione fui intellectus illuminati, decidendi particulas lumen, in intellectum inferioris, sive secundum quod attingit Deum prout est principium excedentium & supernaturalem veritatum, sive non excedentium. Nam de utrisque rationibus plus est illuminatus, à lumine, quod est Deus, perfectioque major naturæ, requirit maiorem participationem Dei veritatis per essentiam, etiam in ordine naturali. Per quod non distinguimus quidem Angelos ratione objectorum, quasi non essent sibi pares in objectis naturalibus nesciendi, sed distinguimus in modo perfectiore nesciendi. Et sicut eandem veritatem nesciendo doctus & minus doctus, doctus

percipiet idem penitus: Ita idem contingere potest in Angelis, ut ita modo essendi perfectiori specifico, proportionetur modus etiam cognoscendi specificus.

PRAEMITTO 3. *Quis modus sit supposita illa notitia perficiende illuminationis?* Cū illuminatio sit species locutionis, & locutio ut dictum supra, species intellecctionis; sicut perficitur intellectio, ita perficietur & illuminatio; quia vero ad intellecctionem concurrit ipsa potentia intellectiva, & similitudo objecti quæ est species impressa, sit ut Angelus illuminans duobus commodare & subvenire debeat illuminato.

PRAEMITTO 4. *Quod attinet ad intellectum illuminati, illi non potest subveniri tradendo illi lumen intellectus, seu ut loquitur S. Thomas ad secundum, tradendo ei lumen naturale, cū ille intellectus, sit identificatus ipsi substantia Angelii, quam unus alteri non confert; quia eum non creat: Si autem intellectus est distinctus realiter, emanatur nonnisi à substantia Angelii, non ergo potest subvenire illuminato, tradendo ei lumen naturale, sed tamen ei commodaetur & subvenitur, confortando lumen naturale ipsius. Jam autem ipsa confortatio ex S. Thoma ibid. sit per conversionem unius Angelii ad alium; ipsa autem conversio conformiter addita, est ordo manifestandi, sive fiat per signa sive per directionem voluntatis &c. Quia manifestatione posita confortatur lumen naturale illuminati; quia scilicet communicatur ei veritas, saltem eo modo percepta, ad quem modum attingendi, se solo non pertingit illuminatus: Sicut enim in materialibus, illud dicitur confortari, quod evadit tale, ut possit aliquid ex illo addito, quod ante non potuisse; ita sit & in praesenti.*

PRAEMITTO 5. *Quod attinet ad similitudinem objecti, que est species impressa, hec etiam illuminans, subvenit illuminato duplice ex capite: In primis quia principiat illam ipsam conversionem, seu intellectualem manifestationem, siue qua tanquam ratione illuminandi ut quo, non fuit. Et ipse illuminatus. Subvenit secundum ex hoc, quia veritatem quam universaliter concipit illuminans, quodammodo distinguit, inquit S. Thom. ut ab inferiore capi possit. Quod ipsum sic explicatur.*

Species Angelii quod superiores eò universaliores habent, quibus dupliciter utuntur, ad quando scilicet unam cognitionem toti latitudini illorum objectorum, ad quæ se extendit illa species, & eomodo non subvenit illuminato, quia ad tot objecta simul non se extendit. Secundum potest concurrere ita illa species, ut concurrat secundum vim repræsentandi inadæquatam, siveque commodant illuminato distinguendo per pauciora: Sicut etiam apud nos, inquit S. Thom. Doctores quod in summa capiunt,

P.
MŁODOWSKI
Act Z:
VI

Tractatus I.

82

multipliciter distinguunt providentes capaci-
tati aliorum. His præmissis

EXPLICATUR. Illuminatio, quod sit locu-
tio seu manifestatio ab Angelo superiori profe-
cta, ut dixi Præmisso primo: de re noscibili seu
objeto naturali, aut supernaturali, ad cuius no-
titiam inferior se solo non pertigisset, ut dixi
Præmisso secundo. Perficitur autem hæc illu-
minatio activa, per eadem principia, per quæ &
intellectio, ut dixi Præmisso tertio, scil. quando
intellectus superioris confortat intellectum in-
ferioris, confortatione stante in communica-
tione notitiae, quæ notitia non conveniret illi,
ut dixi Præmisso quarto. Insuper etiam confe-
rente ad hoc specie, in quantum format noti-
tiam, quæ sit apta illuminandi capacitat, ut di-
xi Præmisso quinto. Ad quam illuminationem
activam sequitur illuminatio passiva: & conce-
ptio illius conceptus ab illuminante directi:
Neque tamen erit illuminatio hæc aliud su-
pernaturale; quia non proficietur à princi-
pio, quod sit supra exigentiam naturæ.

QUÆSTIO IV.

*De Actione angelica, quæ est
Motus.*

Multa hæc supponenda sunt ex Philoso-
phia, ut quid loco motiva angelica? quid
motus? quid ubi? Hæc enim omnia sunt juris
Philosophici. Ea quæ magis Theologica sunt,
scholastice quæ verfiantur, perstringemus.

PRÆMITTO 1. *Quod Angelo competat esse in
loco.* Ratio, quia Scriptura tribuit illis locum
assistentiae in celo, progressus ex uno loco in a-
lium, &c. quæ omnia nihil vetat simpliciter &
ut sonant accipi; fundaturque hoc in eo, quia
cum non sint immensi, hoc ipso non sunt deter-
minati ad implendum spatum, atque ab illo ca-
piuntur. Quod innuit Ambros. L. i. de Spiritu.
S. c. 10. *Seraphim de loco ad locum transit, non e-
nim complet omnia.* Esse autem Angelos non nisi
definitivè in loco. Ratio est, quia cum sit spiri-
tualis, partes non habet partibus loci commen-
surabiles, & tamen est in loco: hoc autem est
esse in loco, non nisi definitivè. Unde ulterius
sequitur formalitatem effendi circumscriptivè
in loco, non desumi, exinde, quod divisibile spa-
tium occupet: De facto enim in Eucharistia di-
visibile spatii occupat Christus correspondens
scil. hostia, & tamen illuc, est non nisi definitivè.

PRÆMITTO 2. *Quod Angelus non tantum in-
divisibilem locabilitatem habeat, sed etiam divisi-
bilem.* Hæc divisibilis locabilitas in hoc stat,
quod detur in Angelis virtualis extensio ad lo-
cum, & æquivalentia ad quantitatem, in quan-
tum illa dicit extensionem localem. Quod
ipsum sic explicari potest.

Materialia & corporalia quamvis sint poste-

riora ordine & dignitate præ spiritualibus; ni-
hilominus habent suas perfectiones quæ suo
modo reperiantur etiam in spiritualibus, secula
ratione corporis; & ita materialia composita,
percipiunt sua objecta; quæ perceptio objecti,
non est etiam indigna, immo necessaria substan-
tiis spiritualibus: sed quia illa perceptio sensibi-
litatem importat, & sensibilitas corporeitatem,
objecta illa Spiritus nec corporaliter, nec sensi-
biliter percipiunt, quia ipsi Spiritus nec sensitivi
sunt nec corporei, sed faciunt id modo spirituali,
quod faciunt modo corporali materiales Sub-
stantiaz. Porro inter perfectiones quas habent
corpora, est etiam extensio localis ut docet sen-
sus, quæ perfectio non est etiam indigna spiritu-
bus, modò secernantur prædicta corporeitatem
imbibentia. Et ita perfectissimum spiri-
tuale Deus, omnem locum divisibilem occu-
pat, quæ occupatio loci divisibilis, etiam in
Deo, arguit extensionem virtualē: Nam si
Deus ita esset inextensibilis ut punctum, sicut
punctum non potest extensum spatium occu-
pare, sic nec Deus posset. Sed quia extensio
habet aliqua prædicta imbibentia corpus, quæ
Deo, nullique enti spirituali convenire possunt,
sit ut illi conveniat extensio, seclusis prædictis
corporeitatem imbibentibus; quale prædicatum,
talem imperfectionem imbibens, est parti-
bus suis, vel actu vel potentia, (ut Christus in
Eucharistia) posse respondere partibus loci.
Hoc secluso, obtinet Deus non nisi solam occu-
pationem spatii divisibilis, idemque habent alia
substantiaz spirituales. Et licet impossibile sit,
ut si ponatur etiam quantitas materialis in
puncto materiali, reddat illud extensum mate-
rialiter: quia ad extensionem materialem, est
necessæ habere partes materiales, quibus caret
punctum. Sed si ad hanc materialem exten-
sionem non indigeret partibus, appositione
quantitatis illius extendetur. Cum ergo
extensio spiritualis non indigeat partibus, iden-
tificetque sibi æquivalentiam ad extensionem
localē principiandam, fit ut ratione illius vir-
tutis, divisibile spatium occupare possit.

Hæcque dicta sunt ad explicandum, quomo-
do Angelus sphæram suæ locabilitatis impletat:
Nam dum se colligit ad punctum, non utitur illa
extensio sua virtuali. Imaginari hic est ne-
cessæ & Dei præsentis, loco, & animæ rationalis,
informantis corpus, præsentiam.

PRÆMITTO 3. *Quid sit sentiendum; An An-
gelus possit esse in pluribus locis, & plures in eodem?*

ASSERO 1. Non potest esse Angelus in pluri-
bus locis sibi adequatis, secundum totam sphæram
sua locabilitatis. Ratio, quia & essent illa loca
adæquata, secundum totam sphæram locabi-
litas; & non essent. Essent quidem ut supponi-
tur: non essent autem, quia præter unā sphæram
locabilitatis adæquatam, occuparet adhuc a-
liam sphæram locabilitatis adæquatam.

ASSE

Disputatio III.

83

ASERO 2. *De facto cùm Angelus indivisibiliter non existit, tunc est in pluribus locis, sibi diverso respectu adequatis, diverso inadæquatis.* Ratio, quia dum occupat spatium divisibile, posset se redigere in indivisibile, quod esset adæquatum entitati & substantiæ illius, esset tamen tunc diverso respectu in loco inadæquato; quia potest majorem locum occupare, secundum sphæram locabilitatis.

ASERO 3. *Non potest esse Angelus in pluribus locis inadæquatis, etiam intra sphæram locabilitatis immensam, sive loca non sunt continua.* Ratio, quia alius ille Angelus reproductus esse deberet, sicut Christus in Eucharistia & in celo existens, diffaret a seipso. Et sicut anima potest informare caput & pedes & medium pectus, nequitamen potest informare caput & pedes non informando pectus: sic etiam in præsenti.

Neque valet si dicas, Major est perfectio implere actu totam locabilitatis sphæram, quam non implere totam. Ergo si illud primum conceditur Angelo, concedi debet & posterius: Non impleret autem tunc totam; quia non coexisteret aliquibus interacentibus, & tamen intra illam sphæram contentis; quia quamvis magis sit implere totam sphæram, quam parvissimum, id verum est cæteris paribus, hic autem cetera non sunt paria, propter rationem allatam.

PRÆMITTO 4. *Ponamus quod sphæra locabilitatis aliquius Angelus sint 4. tunc, nihilominus Angelus dividendo hoc spatium & commensurando ut lineam rectam extendatur à concava parte calorum fine ad convexam, nihilominus non poterit totam illam lineam occupare.* Ratio, quia pro nulla mensura sphæram locabilitatis suæ excedere posset, immenitoque in illis poneretur determinata locabilitatis sphæra, saltem in sententia communis: possent enim per partes proportionales minores & minores totum etiam universum, & ultra hoc universum, aliud universum, occupare: Si enim granum papaveris in sententia communis, potest per partes proportionales implere hoc & aliud universum: sic posset etiam implere sphæram suæ locabilitatis minores & minores partes loci penetrante, posse inquam implere universum, & aliud universum, Angelus.

PRÆMITTO 5. *Non teneri Angelum, ut semper totam suam sphæram implete;* quia de facto etiam anima, non semper ita se extendit, quantum se extendere nata est, ut videre est in infantibus. Aliud est de corpore; quia nisi occuparet tantum spatium, quantum potest sine superaddito principio rarefactionis: hoc ipso aliqua partes deberent se penetrare, quod naturaliter non potest.

DICES. Angelus tenetur noscere quantum potest: Ergo & implere locum quantum potest. Ordinariè disparitas datur, quia in ordine

ficata,

P.
MŁOD
OWSKI
Act Z:
VI

ficata, ita non possit se spoliare extensionis exercitio, quod potest esse identificatum ipsi extensioni virtuali. His præmissis, sit

DIFFICULTAS I.

An Angelus sit formaliter in loco per actionem externam.

DICENDUM est: Angelum non constitui formaliter in loco, per aliquam externam actionem transeuntem in locum. Est sententia communior contra Thomistas.

PROBATUR 1. Argumento negativo. Quia nulla est necessitas supra indistinctam substantię Angeli & loci ad salvandum Ubi, ponere illam actionem externam.

PROBATUR 2. Ponamus Angelum A. esse indistincte in loco B. nec reperi alibi præter locum B. ponamus rursus (quod non implicat) subtrahere Deum suum omnem concursum ad agendum, non tamen annihilare illum: Quæro, vel est Angelus A. à loco B. non distans, vel distans. Si distans, contra erit, quia debuisset per modum acquirere distantiam, supponitur autem denegatus concursus ad quemcunque motum, quia ad omnem actionem. Si autem indistans: Ergo est in illo loco, quamvis nihil illic operetur; quia indistincta à loco, est esse ipsum in loco: Neque enim plus volumus; Nec tantum tunc Angelus erit materialiter in loco, sed omnino formaliter; quia nihil deerit ad esse formaliter in loco.

PROBATUR 3. De facto Angeli sunt in cœlo empyreo & sede Beatorum. Nec tamen illud movent ut pote immobilem Beatitudinis secundem, nec illud custodiunt, ad quid enim esset illa custodia? Ergo apparent non constitui Angelum formaliter in loco, per aliquam operationem. Immo ex his principiis sequetur, quod si sit Angelus ita intentus toti sphæræ intellectus & volitionis, ut distingueatur ad agendum alia (quod fieri cur non posset?) hoc ipso deberet desinere esse in loco, nullibique esse, & tamen est impossibile esse ens creatum in mundo, non in aliquo vacuo, nec in spatiis imaginariis, & tamen esse sine loco.

Neque valet si dicas, sufficere ad jus loci, cogitare de illo loco: Nam non appetit undenam tunc oriri possit ubitas; quæ est quid physicum non intentionale. Nunquidne non poterit Angelus transferre aliò omnes cogitationes nihil cogitando de loco? Deinde dum cogitat Angelus in cœlo existens de terra non hoc ipso habet locum in terra: quod probat cogitationem non esse locativam Angeli. Neque valet si dicas cum Joan. à S. Thom. si occultæ sunt virtutes lapidum & herbarum multò esse occultiores virtutes agendi circa corpora reperibiles in Angelis. Non inquam valet. Licet enim sint oc-

cultiores quia spirituales, non sunt tamen sine fundamento fingendæ; nullum autem hic habetur fundamentum, præcipue secundum communiorē sententiam, quæ dicit, quod præter motum localem, nihil Angeli possint in corpora.

Confirmatur. Prius intelligitur indistare à loco Angelus quam agere: Sicut prior est applicatio ad passum, quam actio: Ergo per prius est in loco, quam agat; quia esse in loco nihil est aliud, quam indistare à loco, sive illa indistinctia sit modalis ubitas, sive mera formalitas.

OBJICIT 1. Joan. à S. Thom. D. 20. A. 1. auctoritatem S. Th. hic q. 54. a. 2. q. 76. a. 6. ad 3.

RE S P O N D E T U R. S. Thomam explicare motum angelicum per applicationem virtutis activæ, tanquam per notius, & imaginationi nostræ subjectum; quia extensio virtualis nobis admissa, multò est ignorior: Sed non explicuit locum angelicum, per illam applicationem virtutis, tanquam per aliquid formale, & ex principiis intrinsecis locativum. Agnoscit enim S. Thomas entium spiritualium finitorum locabilitatem, per illorum essentiam indistinctam. Hinc in 3. P. discurrens de descensu ad limbum, dicit animam Christi per suam essentiam, fuisse in limbo.

OBJICIT 2. Idem. Contactus Angeli & presentia ejus ad corpus, est aliquid accidentale in Angelo, & variabile; quia potest esse modo in uno loco, modò in alio, nunc in majori, nunc in minori, multò melius quam anima rationalis, nunc parvum postea majus corpus informans. Ergo potest talis praesentia, & contactus fieri, immediatè per ipsam substantiam Angelii; quia unio seu contactus accidentalis, non potest fundari immediatè in Angelo, in quantum substantia est; quia substantia non potest uniri alteri rei, nisi tanquam substantia incompleta, scilicet forma, aut materia, vel tanquam completa in subjectum, vel efficiens; quia omnis ista conjunctio, debet esse in aliquo genere causa; & non est causalitas substantiarum, præteritas. Primo modo non potest Angelus uniri corpori, cum se non habeat tanquam forma ad materiam, nec è converso; Ergo unitur & tangit illud, ut agens & efficiens.

RE S P O N D E T U R. Quod talis praesentia non possit fieri simpliciter per substantiam Angelii; potest tamen fieri in circumstantia majoris vel minoris loci penetratia ab Angelo, fitque hoc per unionem. Et licet, quod unitur alteri vel per unionem substantiale, vel per unionem inherentiæ, non possit esse nisi vel tanquam materia & forma, vel tanquam subjectum illius accidentis: quod tamen unitur improprie, per negationem, vel intercepti corporis, vel interceptibilis cum aliquo spatio, non est necesse ut conparetur ad hoc, vel tanquam materia & forma vel tanquam subjectum; nisi forte dicas substan-

R.
TH.
zian
Tb.
D.

stantiam Angeli comparari tunc ad locum ut objectum ad accidens metaphysicum, hoc est substantiam, quae est formalitas tunc pullulans, ex modo concipiendi. Et cum ista conjunctio, non sit quid physicum, h.e. physicè à substantia Angeli & loco distinctum, non est necesse illum conjunctionem ostendere, ad quod genus physicae causæ spectet, sed sufficit ostendere ad quod genus causæ metaphysicæ spectet; spectatque formaliter ad genus causæ formalis, est enim quasi forma metaphysica ubitas. Tota autem variatio majoritatis vel minoritatis loci, debet referri in illam extensionem virtualiem, in circumstantia talis, vel talis loci, partiumque de Angelo penetratarum.

OBJICIT 3. Idem. Si substantia Angeli per se immunitate est ratio existendi in loco maiore vel minori, juxta suam voluntatem, necesse est quod ipsa ratio formalis existendi in loco, sit per seipsum capax hujus inæqualitatis; non autem videtur reducatur solum ad voluntatem Angeli, ita rationem formalem; quia ista voluntas, est solum applicativa; Ergo supponit rationem formalem, per quam fiat, illa ubitas. Si ergo illud habui nunc potest esse æquale, nunc inæquale, accipie est quod ipsa substantia Angeli, non sit immunita ratio ponendi in loco; quia substantia in se una, non potest habere majus & minus, separatione substantiarum.

RE S P O N D E T U R. Occupationem majoris, vel minoris loci reduci in voluntatem tanquam in causam applicantem. Formale autem reducitur in indistinctiam substantiae Angeli à majori vel minori corpore. Quæ ipsa vis occupandi illud dependens, est originativè ab extensione virtuali, & æquivalenti, ipsius substantiae Angeli. Et licet substantia in se una, spectata in virtuali extensione, non possit nunc majorum, nunc minorem locum occupare; potest namen cum illa virtuali extensione, idque sine replicatione; sicut anima rationalis non replicata, occupat spatum divisibile. Et licet anima non sit pro suo libitu occupativa majoris vel minoris spatii; in hoc tamen est similitudo cum locabilitate Angeli, quia unde provenit anima, ut secundum materiae & dispositionum requiritur conditionem, extendat se ad illum informationem; quod fundatur in virtuali extensione debita animæ: & si illam non habet, tunc etiam secundum dispositionum & materiarum exigentiam, non posset se extendere; ita tamen virtualis extensio in Angelis, principia majoris vel minoris spatii occupationem. Quamvis autem ponamus in anima extensionem hanc virtualem; nihilominus, non ponimus in illa vim, cum est separata à corpore, ut possit majus, vel minus spatium occupare, sed extra corpus in punctum se colligit. Ratio, quia cum anima sit essentialiter actus corporis, etiam virtualem extensionem debuit habere,

essentialiter ordinatam ad corpus informandum, quo tamen caret in statu separationis: Hinc nec habet titulum coëxpendendi se corporibus. Jam autem angelica virtualis extensio, non est ordinata ad corpus, sicut nec ipse, hinc debuit aliud principium habere cui subderetur in sui exercitio: hoc autem non aliud est, quam voluntas Angeli.

Sed inquirit Arriaga hic d. 15. n. 15. Si Angelus esset in loco majori vel minori per voluntatem suam, quod esset objectum hujus volitionis, volo esse potius in schola, quam in illo loco? indubie habet hunc sensum, volo me: & cum non obstante illa volitione Angelii efficaci, possit Deus efficere, ne illa sortiatur effectum, apparet quod in volitionem, ratio ubitatis, non possit referri, præcipue cum non possit intelligi quomodo volitio, quæ dicit volo me, magis constitutus Angelum hic, quam Romæ; Ergo ea volitio, non est forma dans esse in loco.

Sed dictum suprà voluntatem esse non nisi causam applicantem, forma autem est ipsa indistinctia, fundata in virtuali extensione; Objectum autem illius voluntatis, erit usus illius extensionis virtualis. Usus autem stabit in penetratione actuali, & impletione hujus potius quam illius loci. Unde illa volitio non dicit volo me; sed volo penetrationem & impletionem harum partium loci beneficio virtualis extensionis mihi identificatae. Ad eum modum quo volitio Dei, quæ dicit volo esse in mundo quem pono, non habet seipsum pro objecto. Cum ergo illa volitio non sit ratio formalis locationis, sed sola applicatio, impedit illam poterit Deus, ne sequatur effectus indistinctæ, sed indistincta positæ, non poterit jam Deus facere, ne sit in loco.

DIFFICULTAS II.

Potestne unus Angelus mouere alium? Quid circa corporalia praesertim possint?

Quoad Primum.

FRIVOLUM putat Vasquez esse, ut unus Angelus moveat alium, ut videre est D. 194. Sed affirmit Suarez L. 4. c. 28. quem sequitur Arriaga d. 18. n. 28.

Pensanda sunt Affirmantium Rationes.

PRIMATIO est, quæ uitur Suar. ex Majo- re. Angelis potest mouere corpus; Ergo potest mouere Angelum inferioris vel ejusdem speciei, magis autem proportionatum quid videtur unus spiritus respectu alterius, quam corpus respectu Angeli.

RE S P O N D E T U R. Majorem esse proportionem in ratione mobilis. Nec sequitur, ut id, quod potest Angelus in corpus, hoc ipsum possit in spiritum; Ita per accidens potest Angelus

h. cale-

P.
MŁOD
OWSKI
et Z:
VI

calefacere corpus, non potest Angelum; quia est incapax hujus qualitatis, & tu nondum ostendis capacitatem in Angelo, ad motum, ab altero, principiandum, quod tamen prius debuisset probari.

Disparitas etiam est, quia ex una parte constat ratione, quod motus in corporibus ab Angelis principiari possit: competit enim illis movere cœlos. Ex alia parte impenetrabilitas corporum, quæ recipiunt impulsū v.g. materialem productum ab Angelis, bene probat quid moveantur illa corpora; idemque intelligi potest si motu lationis ferantur; sed si impulsus transmearet corpora, non apparet quomodo corpora per impulsū moverentur. Cum ergo Angeli Angelis sint penetrabiles, non apparet quid unus possit movere alium. Quod si diccas; Hac responsione probari, quod etiam corpora spoliata quantitate non possint ab Angelis moveri; id forte aliquis concedere in hac sententia posset, nisi recurreret ad hoc, quod tamen haberet illa materia partes entitativas, quibus caret Angelus. Ceterum & haec partes spoliatæ quantitate, non apparet, quomodo recipere possent impulsū, qui supponit ut non possit permanere illa qualitas, per corpus impulsum.

RATIO 2. est, Angelus potest moveri passim ab extrinseco motore v.g. Deo; Ergo & ab alio Angelo.

RESPONDE TUR. Verum esse Antecedens quoad potentiam obedientialem, non quoad naturalem; cum à quacunque qualitate sit penetrabilis Angelus. Non ergo ex eo non producetur ille motus; quia deberet esse vitalis, sed quia omne principium motivum permeabit Angelum. Et licet corpora moveantur à corporibus, non sequitur, spiritus moveri à spiritibus, quia de spiritualibus conformiter ad corporalia philosophandum est, si cætera sint paria.

In præsenti autem cætera non sunt paria; quia non habetur idem utrobius principium: nam corpora movent se ad invicem; quia non se penetrant; secus spiritus. Quando autem dicunt Patres animas rapi à dæmonibus, non propter motum localem id sit, qui imprimatur animabus, sed propter capionem exequendæ iustitiae vindicativæ, qualis convenit tortoribus. Dicunturque ducere animas; quia illæ non sunt determinatae ad illuc dirigerendum motum, sed illis ut ita dicam, ostendit intellexualiter, via: si que tribuat in statu puræ naturæ vis aliqua coactiva unius supra alium, illius executio, effectu ratione subdivisionis voluntariae, non autem ex ratione causationis mortis, ab alio Angelo.

RATIO 3. est. Quia Angeli superiores habent potestatem aliquam naturalem in inferiores; neq; enim hæc prælatio sine hac potestate intelligitur; que potestas non videtur esse moralis: nam hæc non videtur fore alia, quam jurisdi-

ctionis; Jurisdictio autem illis non competit in inferiores; quia non sunt causæ effectivæ illorum; nec habent aliquod fundamentum naturalis dominii: neque enim sola inæqualitas perfectionis, ad hoc sufficit: alias infimus Angelus, tot haberet in se jurisdictionem habentes, quod se superiores. Quod si potest illa est physica; non potest esse alia, nisi quoad motum localem, vel detentionem violentam, in loco.

RESPONDE TUR. Si sit necesse superioritatem Angelorum salvare per prælationem, hoc poterit stare in ratione intellectivi: quia Iesus magistrale, ut vocat S. Thomas superior, ad illuminandum inferiorem: quod jus non solum est sicut in aliquo placito, sed in præcellentia physica. Forteque vis coercitiva staret in primis in correptione intellectuali, & secundario in productione aliqua qualitatum spiritualium, dolerem spiritualem principiantium.

His non obstantibus

DICENDUM est cum Suarez. Posse ab uno Angelo moveri alium.

PROBatur 1. Quia non implicat Contradictionem spiritualis impulsus.

Neque valet si dicas, eum ita implicare ac implicat quantitas spiritualis; quia cum quantitas sit primum essentialiter extremitativa partum in ordine ad se, quod partes spirituales non habet, ut non habet substantia spiritualis ex communis persuasione; respectu illius nec dabitur quantitas spiritualis, illi substantiae debita; nihil autem simile adferri potest contra spirituali-lem impulsum.

PROBatur 3. Quia si repugnaret impulsus spiritualis visque movendi alterius Angeli, ex eo, ut vidimus supra, maximè repugnaret, quia Angelus est quid penetrabile. Sed haec ratione non convincit, quia anima est penetrata cum corpore; nec tamen obest, quo minus moveat corpus. Ergo nec penetratio quæ se penetra-ret cum illo impulsu, officret, ne moveatur ille Angelus.

PROBatur 3. per id, quod in superioribus inexplicatum mansit. Potest Angelus motu lationis movere aliquod corpus & tamen penetraret illud; Ergo poterit movere & alium Angelum. Ceterum putarem, quod inferior superiorem invitum movere non possit: quia videtur esse contra excellentiam superioris, talis illius coactio.

Quoad Secundum.

ASSERO 1. Non possunt Angeli producere immediate formas materiales. Adducuntur in probationem loca aliqua Patrum; sed ea ad proposatum non facere ostendit Arriaga. Pro affer- to difficile est positivam rationem reddere. Quia non implicat in potentia entis spiritualis, contineri educationem formarum substantia- lium materialium. Recurri ergo debet ad con- sensum Doctorum. Quod autem dicit Suarez tales

R
THI
zian
TBN
D.

tales effectus contineri sufficienter in aliis causis; id certum est de praesentibus, sed cur non existit possibilis forma materialis, & tamen non nisi a potentia spirituali educibilis.

ASSERO 2. *Applicando activa passiva posse educere formas materiales.* Cur enim non potest comburere papyrum, admotam candelæ.

ASSERO 3. *Prater motum localem convenit angelus, etiam assumptione corporum.* Ratio, quia id illis tribuit Scriptura. Ad assumptionem hæc requiri solent; Primum, ut per se ipsum sit praesens corpori. Secundò, ut habeat rationem motionis; neque enim ille informat corpus, hoc enim est non nisi anima, quæ est forma corporis. Tertiò, ut corpus quod assumit, repræsentare possit Angelum saltem tanquam in ænigmate: Neque enim Angelus dicitur assumisse lignam asinæ, quæ locuta est ad Balaam. Hinc Scriptura non dicit esse locutum Angelum, sed aliam; cum tamen in aliis occasionibus, dicatur loqui Angelus.

Quando autem corpora assumunt, interdum assumunt corpora mortuorum recens, vel fabricant sibi corpus ex mixtura terræ, aëris, exhalationum &c. ad eum planè modum, quo singulariter solent. An autem in apparitionibus veris Scripturæ, semper non nisi Angeli apparet, consuluntur Interpretes, & in compendio Arriaga d. 19. n. 28.

DIFFICULTAS III.

An Angelus possit transire ab extremo ad extreum non pertransiendo medium.

Affirmat Vasq. d. 196. n. 6. & ante eum S. Thom. h̄c q. 53. a. 2. in Corp. similia habet in Primum dist. 37. q. 4. n. 2. Eandem sententiam docet Cajet. Capreol. & post illos Joan. à S. Thoma d. 20. n. 15. Oppositum tanquam probabilius docet Suarez l. 4. c. 19. Arriaga d. 17. n. 11. Martinon d. 42. n. 70. Franc. Lugo. d. 6. Docet tamen talen motum esse possibilem, & quod verosimiliter possit attribui Angelis.

Ut autem advertatur, ad statum Quæstionis, non est quæstio; An possit transire ab extremo ad extremum, non pertransiendo medium, & tamen faciendo motum continuum; quia & esset ille motus continuus, & non esset: esset quidem ut supponitur, non esset autem, quia in motu continuo per Aristotelem, prius pertransitur medium, quam perveniat ad terminum: imo hoc ipso, quia ille motus non esset per medium, esset in sua continuatione, in medio interceptus, adeoque non continuus. Est ergo difficultas: An possit pertransire ab extremo ad extremum non pertransiendo medium, adeoque motu discreto.

DICENDUM EST. *Possibile esse, ut Angelus transeat ab extremo ad extremum non transeundo medium.*

PROBATIO unica hujus Conclusionis est; Quia id non implicat. Aliquæ Congruentia infra adferentur: nunc solvenda sunt objections.

Objicit 1. Aegydius. Angelus cum sit pars universi, numquam potest esse sine ordine in illo. Ergo neque potest moveri de loco ad locum, nisi servato ordine situum.

RESPONDE TUR. Ly ordo positum in Antecedenti non plus vult, quam quod primum locum obtineat in ratione entis creati. Item, quod nullum malum naturæ moliri possit, & quod extra hoc universum localiter esse non possit. In Consequenti autem ly ordo pro localis successione, qui tamen ordo nullo modo interfertur ex priori. Quod si referas id in ordinatione divinam, quæ abrogaverit talem motum; jam non ostendis implicantiam de tali motu: de qua hic queritur, præcipue cum etiam talem motum, nulla sacra auctoritas neget Angelis.

Objicit 2. Gabriel. Si Angelus subito transit ad aliud extremum; neceſſe est, ut simul & sine successione, relinquat terminum à quo; quia si successivè illum relinqueret pro aliquo tempore, partim esset in termino à quo, partim in termino ad quem, non existendo in medio, quod naturaliter fieri nequit. Immo sequitur, quod tempus componatur ex instantibus, in quorum uno sit in termino à quo, & in quorum altero sit in termino, ad quem.

RESPONDET Suarez, non esse neceſſe, ut sequantur se duo instantia, adeoque ut componatur tempus ex instantibus; sed potest esse unum idemque instans acquisitionis & amissionis utriusque loci, nempe ut sit in termino ad quem per primum esse, & in termino à quo per primum non esse, quomodo in simili respondetur de inceptione, & defitione rerum permanentium, quia licet primum non esse dicatur extrinsecum respectu existentiae in priori loco, tamen respectu carentiae ejus, est intrinsecum. Addit quod illo instanti possit Angelus ultimò esse in priori loco & in posteriori ultimò non esse. *Hæc Responſio*

NON SATIS FACIT. Tum quia impossibile est, ut Angelus sit in duobus locis dissitis simul; Ergo in eodem instanti non potest esse in duabus illis extremis: nam si esset in duabus illis extremis dissitis, esset in duabus locis, quod sine replicatione esse non potest. Quod si non sit simul in eodem instanti in duobus locis; Ergo alio instanti fuit in extremo à quo, alio in extremo ad quod; Ergo ulterius totus ille etiam discretus motus Angelii, debuit complecti duo instantia, unum in quo est in termino ad quem, & aliud in quo est in termino à quo: Si enim non esset in termino à quo, quomodo ab illo inciperet moveri? Tum quia quod adfertur de inceptione & defitione entium

h. 2 per-

P.
MŁOD
OWSKI
et Z:
VI

permanentium, ad præsens non facit; quia facile est concipere, quomodo una forma primò non sit, & alia primò sit; quia illa prædicata procedunt de diversis formis: quod in præsenti locum non habet; quia de eodem diceretur quod esset in termino à quo, utpote à quo deberet incipere motus, & simul in termino ad quem; quæ duo sine replicatione contingere non posunt. Tum quia ut hæc omnia clarius explicentur, nego quod de Angelo possit verificari, quod eo instanti, quo primò est in termino ad quem, primò non sit in termino à quo. Ratio, quia nihil potest incipere moveri à termino à quo, & non habere esse in termino à quo; cùm moveri supponat esse: Si autem est in termino à quo; Ergo nondum est in termino ad quem: cùm non intercedat replicatio; Ergo in alio instanti erit in termino ad quem. Quamvis autem in instantaneis idem sit moveri & motum esse: id verum est hoc sensu, quod non per partes moveatur; sed non hoc sensu, quasi ea prædicata quæ convenient moto esse, illudque formalisant, convenient formalisentque ipsum motum esse; datur enim distinctio inter præsens instantaneum, & præteritum instantaneum.

R E S P O N D E T U R aliter huic argumento. In primis quod non eodem instanti intrinseco sit Angelus in termino à quo & in termino ad quem: Ratio, quia non potest esse in termino à quo & in termino ad quem nisi replicetur; hic autem nulla intervenit replicatio. Quod autem deberet tunc replicari, probatur; quia in termino à quo non esset per primum non esse, ut probatum supra, ergo esset in illo per ultimum esse, non enim datur aliis modis; & tamen simul esset in termino ad quem, adeoque in duobus locis; quod est formalissime replicari. Quid ergo tunc contingit? Sequitur instans intrinsecum, quod instans, est ultimò esse, in termino à quo; & post hoc instans intrinsecum, sequitur aliud instans intrinsecum, quod est, primo esse in termino ad quem. Neque tamen componetur tunc tempus ex instantibus, nec sequetur instans extrinsecum temporis, post instans extrinsecum temporis; quia illis instantibus intrinsecis, nihil proportionatum respondebit in ipso tempore; ad eum modum, quo, sive unico instanti sit per talem motum Angelus in utroq; termino, non sequitur dari ullum instans in ipsomet tempore; & ad eum modum, quo si se ponat Angelus punctualiter in corpore quanto, nihil proportionatum respondebit in quanto, illi indivisibili præsentiæ: Quodque ab hac potius parte loci distet, non habet id ratione proportionatè respondentis loci, sed ratione uitatis intrinsecæ talis, qualem haberet in spatiis imaginariis, vel absolute vacuo: Universaliter enim & punctis continuativis, & punctis terminativis realibus, caret tam successivum,

quam permanens continuum. Videtur hanc responsonem nostram aliquo modo tenere, Joan. à S. Th. cit. n. 23.

O B J I C I T U R 3. Necessest transunci per medium non oritur ex quantitate, sed ex præsifa ratione entis realis. Hinc substantia materialis spoliata omni quantitate; Corpus item Christi in Eucharistia non possunt se sic movere, Quod ulterius in hoc fundatur, quia sicut alligata est creata substantia, ut habeat præsentiam in aliquo spatio; ita est alligata ut transeat per medium spati.

R E S P O N D E T U R. Concedendo in primis, quod substantia materialis, non possit tali motu moveri, etiam spoliata quantitate; sed non sequitur negari id debere substantiae spirituali, quia quia perfectior est, potest principiare perfectiore motum. Sed agre convinceretur qui affirmaret etiam substantiam materialem spoliatam omni quantitate, redactamq; in punctum poss sic moveri. Sed id non est concedendum corpori Christi in Eucharistia, quia est sub speciebus quantis. Quod attinet ad illam alligationem ad locum, dici potest, cùm Ubi in recto, sit ipsem Angelus, qui sine scipo esse non potest, & cùm dicat in obliquo loci instantiam, qui locus etiam supponitur esse; hoc ipso implicabit esse creaturam in mundo, & non habere ubi: esset enim & non esset; tale autem nihil sequitur, si non pertransatur medium.

O B J I C I T U R 4. Suarez. Licet non inveniatur aperta repugnancia in tali motu; difficultà nobis percipitur, & ideo videtur superare modum agendi naturalem cuiuscunq; creaturæ. Multa autem negamus Angelis, quamvis fateamur non implicare contradictionem.

R E S P O N D E T U R. Multa esse quæ nos non concipimus, & tamen tribuimus Angelis: Nam v. g. ipsam spiritualitatem non concipimus, spharam item locabilitatis &c. Imò & rebus materialibus multa tribuimus, quæ difficilè imaginamur ut influentias, virtutes magneticas &c. Per hoc tamen non nego, quod quamvis hic motus non implicet contradictionem, non jam ex hoc ipso, sit concedendus Angelis.

Solvuntur reliqua Objectiones.

O B J I C I U N T U R 5. Paritates. I. PARITAS est. Corpus quantum non potest transire ab extremo ad extremum, nisi transeat prius medium; Ergo neque substantia spiritualis id poterit.

R E S P O N D E T U R. Transito Antecedenti nego Conf. Paritasque nulla adseritur. Deinde non tenet Consequentia à negata perfectione inferiori, ad eandem negandam superiori. Antecedentis non est tanta implicatio: possit interim hæc adferri, quod cùm ipsa substantia quanta, habeat esse divisibile & medium, etiam motus illius debet proportionari ipsi esse, ad-

R.
TH.
zian
T. D.

6. adeoque esse per medium. Adhibendus & hic enim respondendi modus, inferius, & alias usurpandus, quod scilicet quæcunque adferuntur proponente implicantia Antecedentis, ille vel non sit futura legitima, vel non applicabilis consequenti.

7. PARITAS. Impossibile est transfire à futuro præteritum, nihil per præsens, quod est quodammodo medium temporaneum; Ergo etiam impossibile est transfire ab uno extremo ad aliud sine medio.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia hoc extrellum quod est v. g. præteritum, definitivè importat præsentiam pro aliqua differentia temporis exercitam, quæ si non habeatur, non habebitur definitivum præteriti, adeoque nec præteritum. Jam autem definitivum termini ad quem, non est translatio medii, cum alitem secundum suam primam positionem, posuerit illici poni, & non petranseundo medium.

8. PARITAS. Non potest anima informare caput & pedes, non informando peñtus; Ergo neque transfire Angelus ab extremo ad extrellum sine medio.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia discipulo anima deberet esse in pluribus locis non continuis, quod sine replicatione fieri non potest; cum tamen hæc, non sit naturalis. Nihil autem horum sequitur, si Angelus transeat ab extremo ad extrellum, sine medio.

9. PARITAS. Non potest Angelus agere in distans, non agendo per medium; Ergo neque pertransire sine medio.

RESPONDETUR. Sicut Angelus potest transfire ab extremo ad extrellum sine medio, transferreque suam virtutem activam sibi identificatam, vel unitam sine medio; ita & operari poterit. Sed casu quo retineat priorem locum, & non diffundat actionem per medium, non poterit in alio extremo agere. Cujus ratio est hæc ipsa, quam tu legitimam assignaveris, cur non possit dari actio in distans: quæ tamen ratio, non militabit contra consequens.

Deinde si atquid operaretur in distans, conserveretur illud principium, nihil potest operari non est: Nihil autem simile sequitur concilio motu non per medium. Sed poteritne Angelus producere virtutem in loco A. eamque transfundere non per medium, illicque in illa virtute operari? Ad hoc dici potest, si sit qualitas corporalis, non posse id fieri, ex ratione supra de corporalibus allata; Si autem procedat difficultas de qualitate spirituali, id non est promptum decidere; non enim clara appetet ab hoc implicantia. Sed illa etiam positâ staret Consequens: quia non sequitur omnem eam perfectionem tribuendam esse effectui, quæ tribuitur cause. Hinc licet talis mobilis tribuat ipsi Angelo, non sequitur tribui debere illi qualitatib; quæ est effectus.

5. PARITAS. Non potest se Angelus movere in locum distantissimum sine medio; alias in infinitum posset se mouere; ergo neque in locum vicinorem.

RESPONDETUR. In primis argumentum procedere à faciliori ad difficilius viâ affirmationis. Deinde concedi posset quod in infinitum syncategorematice, possit se sine medio transferre substantia spiritualis.

6. PARITAS est, cujus etiam meminit Joan. à S. Thom. motu continuo non potest aliquis pervenire sine medio; Ergo neq; motu discreto. Conseq. prob. quia in omni motu debet esse successio; quod ipsum prob. quia quando Angelus est in termino ad quem, tunc non est in moveri, sed in motu esse; quando autem est in termino à quo, nondum incipit motus; quia adhuc non recedit ab illo termino; Ergo ut detur motus, necesse est quod detur aliquis transitus per medium.

Responsum suprà implicare contradictionem motum continuum, non tamen per medium. Ex S. etiam Thoma cit. supponi posset hæc alia disparitas: quia in loco transeundo, sunt infinitæ partes potentiarum, quas omnes Angelus non potest tangere motu discreto, alias motu illo numerarentur omnes partes loci, conséquenter numeraretur infinitum, quod numerari non potest: ne ergo hoc fiat in motu discreto debet pertransire Angelus ab extremo ad extrellum, non pertransiendo aliquod medium. Jam autem hoc absurdum non sequetur, si pertranseat medium motus successivus: quia sicut loca media sunt infinita in potentia; ita & in motu continuo est accipere infinita quædam in potentia.

Quod attinet ad ipsam Rationem propositam, dici posset, quod ad hoc ut dicatur motus, non sit necesse pertransire medium, sed sufficit habere terminum ad quem, seu motum esse, cum antea fuerit in termino à quo; ita ut motum esse in quantum dicit possessionem loci, sit quies; & in quantum dicit primam occupationem spati; dicatur instantaneus motus discretus.

OBJICIT 6. Arriaga. Quod pro hoc motu neque sit ratio, nec auctoritas, imp: oportio: nateque discurritur, ad ea, quæ sunt manifeste inconvenientia se, quæ non moventur sine medio.

RESPONDETUR. Ratio unica in istis, quæ sunt possibilia est: Non implicat. Auctoritas etiam S. Thomæ citata est idem docentis in t. d. 37. q. 1. a. 2. & quodlib. i. q. 3. a. 2.

Quando autem adducit responsa dæmonum in energumenis, fatentium se non posse talis, negari potest verum illos dixisse: Qui etiam adjurato non tenentur in omnibus materiis præcipue impertinentibus respondere. Fortassis etiam hæc vis debita est nonnisi excellentissimis

h 3 spiri-

P.
MŁOD
OWSKI
et Z:
VI

Tractatus I.

90

spiritibus, qui fortassis localiter semper sunt inferno alligati.

OBJICITUR 7. Auctoritas S. Thom. hic q. 53. a. 2. ad 2. negante, quod posse Angelus ita transferre ab extremo ad extremum sine medio, ut se potest cogitatio nostra transferre.

RESPONDETUR. S. Thomam in corpore clare esse probabis; loco autem quo in oppositum citatur, tantum negat, quod motu continuo, possit id Angelus facere; sicut continua cogitatione potest se transferre anima à Gallia in Syriam non cogitando de mari. Fortè etiam S. Tom. attendebat potius ad consequentiam quam ad consequens, non licet enim argumentari à modo cogitationis, ad modum motus.

Joannes à S. Thoma positivis instantiis illustrat Conclusionem. Quando Angelus sphæram locabilitatis suæ occupat, &quæ primò se coextendit omnibus partibus loci: Idem facit anima in corpore: Corpus Christi in Eucharistia; Ergo etiam poterit spiritus transferre se ab extremo ad extremum, quin pertranseat medium. Rursus, format aliam instantiam, sed ex propriis principiis, quod Angelus sit in loco per operationem. Commodior illa est instantia, quia Angelus potest suæ locabilitatis sphæram contrahere unico & indivisibili modo, quod ostendit, non esse illum obligatum, ut transeat per partes intermedias. Ex his

COLLIGES, non esse hunc motum impossibilem. An autem de facto convenient Angelis; est divinatio, nulla revelatione fulta.

Circa alia, Motum Angelorum concernientia.

NOTO 1. Non posse Angelum moveri motu continuo ab uno extremo ad aliud, & tamen in instanti.

Ratio, quia & esset ille motus continuus, ut supponitur: & non esset; quia non haberet prius & posterius, utpote instantaneus.

NOTO 2. Posse Angelum moveri motu discreto, & tamen in instanti: Nomine autem motus discreti, venit motus, qui secerpit ab

alio, eò quod cum antecedenti vel consequenti, non habeat unitatem continuationis. Ratio notati, quia talis motus ab una parte non implicant; ex alia parte videmus, quid simile accidere debet in anima: Si enim in instanti non moveretur, ergo actu absissa manu, deberet aliquantulum sistere in protensione sui extra corpus. Item deberet ita exire ex corpore in articulo mortis, ut sit in corpore, & simul extra corpus.

DICES cum Arriaga d. 17. n. 37. Ex hac sententia sequitur unum instantis fuisse acquisitas infinitas ubicationes: Nam quilibet fuit totalis ubicatio, & omnes eodem instanti acquitae: Nam si amplius durasset in acquisitione, jam fuisse quies, fuisseque motus non discrecus, sed continuus; fuerunt enim infinitæ partes pertransitæ.

RESPONDETUR. In sententia negante, ubi modale, non urget difficultas; quia nullo modo multiplicatur, ibi ubicatio entitativa. In sententia modalium non etiam convincit; quia ipsi non singulis partibus singulas ubicationes, sed successivis partibus, successivas ubicationes addunt; poteritque esse motus ille discretus sequens post discretum, sine hoc quod tempus componatur ex instantibus, secundum dicta supra.

NOTO 3. Licet de ratione motus sit, ut id quod moveretur, aliter se habeat nunc, quam prius; explicari tamen potest, quomodo in instanti posse moveri Angelus motu discreto. Nam licet non sit possibile, ut in eodem instanti esset prius & posterius; hoc ipso enim illud instantis esset divisibile; nec in hoc sensu habet se Angelus nunc aliter quam prius; potest tamen in eodem instanti habere se nunc aliter quam prius, ratione termini, illo instanti acquisiti & ante illud instantis non habiti. Quando autem ex S. Thom. adfertur, quod omnes mutationes instantaneæ, sint termini motus successivi; sicut generatio est terminus alterationis; id verum est, de foliis corporibus & materialibus.

De El.